

**PORECLE, NUME
FALSE,
PSEUDONIME**

Texte de: **Ruxandra Cesereanu, Gabriel Badea-Păun, Liviu Antonesei, Luiza Vasiliu și Diana Soare**

DOSAR ÎN » PAGINILE 6-7

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂȚA » EDIȚIA DE OLTENIA » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

**ROMÂNII E
DEȘTEPȚI**

**DIN JURNALUL
UNEI TINERE
PREPARATOARE**

Radu Pavel Gheo

„... octombrie 2004. Încep primul meu an ca profesoară în universitate. Profesoară... mă rog, preparator....”

ÎN » PAGINA 3

NR. 26 (100) » 28 octombrie – 3 noiembrie 2006 » Supliment săptăminal gratuit realizat de Editura Polirom și „Gazeta de Sud” » supliment@polirom.ro

Sindrom TM06Base

Manu Băbescu

19-21 octombrie, TM06Base. Cel mai tare festival de muzică electronică și urbană din Estul Europei, la a 9-a ediție. Timișoara în trepidății. Trei nopți exaltate la maximum.

ÎN » PAGINA 3

Eat my Pussy!

Marius Babias

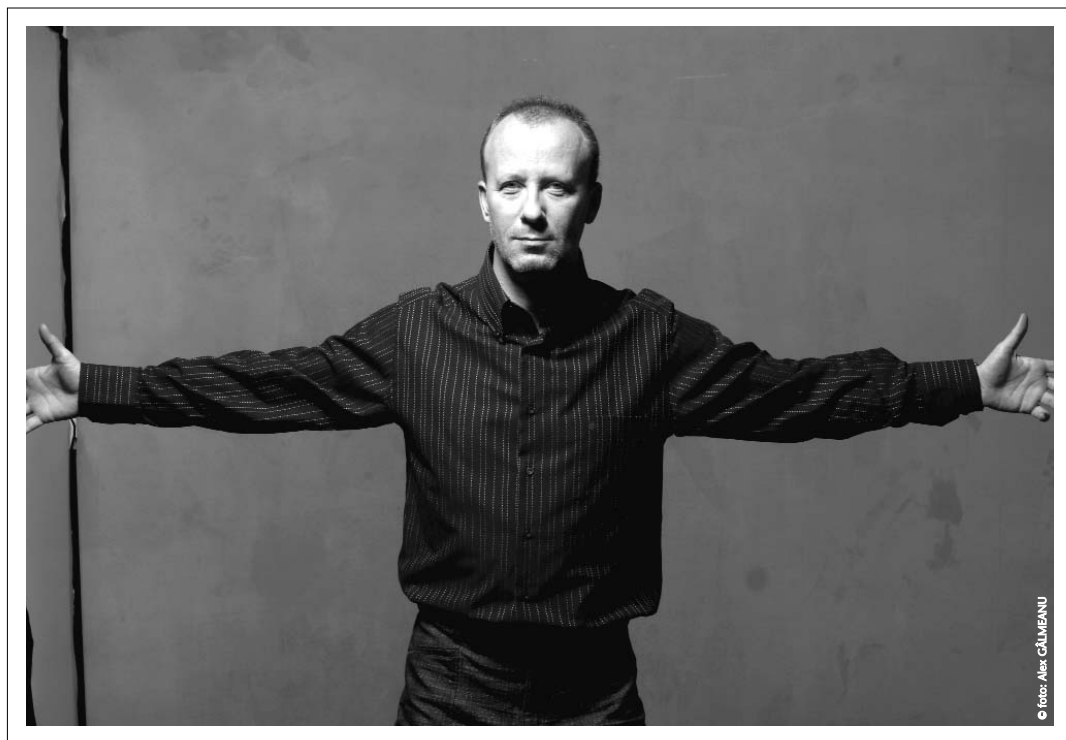
Nu e nimic mai penibil decât discursul despre noua „womenpower”. Music-business-ul, îndeosebi hip-hopul, a fost dintotdeauna o rețea de *old boys*.

ÎN » PAGINA 5

**S-A CITIT. ACUM SE AUDE
DETALII ÎN » PAGINA 5**

ANDREI GHEORGHE:

Nu mi-am dorit ca oamenii să-mi sară la beregată

© Foto: Alex GĂLMĂNEANU

Vă plănuiți atacurile?

Dacă te uiți atent, eu nu atac, eu reacționez. Prezența mea într-un loc creează starea asta – vorbeam și cu niște prieteni aseară, cu „Preafericitul” Vlad Craioveanu: știi că l-a decorat Mitropolia? (ride). O să-i spun numai „Preacuviosul”. Hai să vorbim de „Mari Români”, pentru că de-abia s-a petrecut: Cioroianu s-a luat de mine. Eu am reacționat. Dar prezența mea într-o masă de cetățeni, de spectatori, statistic vorbind, declanșează un atac.

Cum vă explicați asta?

Ei, pentru că-s prea frumos! Nu știu!

V-ați dorit asta?

Nu cred că mi-am dorit-o. Cred că mi-am dorit ca oamenii să se teamă de mine, dar nu cred că mi-am dorit ca oamenii să-mi sară la beregată. Eu mi-am dorit ceva de genul: „Fuck off!”. Asta e ce mi-am dorit.

Vreți să spuneți acum că sînteți un tip sensibil...

Vai, pune-mi viori! Nu. Un tip sensibil nu vrea să se teamă oamenii de el.

CITIȚI INTERVIUL DIN » PAGINILE 8-9

EDITORIAL

100

George Onofrei
george.onofrei@polirom.ro

„Credeti că dacă asta e numărul 100, de-acum îl punem tricolor?” Asta spunea profesorul meu, Daniel Condurache, lucru de care mi-am amintit zilele astea în timp ce colegul meu Victor (Jalbă) meșterea la noul layout al „Suplimentului de cultură” și Anca (Baraboi) edita paginile în noul format și încerca să mă facă să-l uit pe cel vechi (aka brainwashing). „Suplimentul”, ajuns la versiunea 2.0, rămâne „primul magazin cultural din România” și împlinește 100 de ediții.

După aproape doi ani (numărarea începe pe 13 noiembrie 2004) am ajuns la 100 de suplimente. Normal, nu ne-a trecut prin cap să-i punem tricolor, ne-am învâțat lecția. Am schimbat ceva, pe ici pe colo, pentru că nu se cade să te prindă vreo aniversare fără o carpetă nouă pe hol. Echipa de colaboratori rămâne însă aceeași.

Acum doi ani... Au fost Editura Polirom (Silviu Lupescu – *project manager*), „Ziarul de Iași”, Lucian Dan Teodorovici, Florin Lăzărescu, Emilia Chiscop (masonii), Ana-Maria Onisei, Victor Jalbă (contraofensiva) și Dragoș Cojocaru (sfătuitor de taină – „revista trebuie să fie ca un film de acțiune!”). Era o singură ediție. În 2006... Sînt trei ediții (națională, de Iași și Oltenia), totalizînd aproape 45.000 de exemplare. Din mai apărăm în fiecare sîmbătă și în sudul țării prin intermediul „Gazetei de Sud”.

Colaboratorii revistei sînt cei care merită acum cele mai multe aprecieri. Ei au crezut în tot acest timp în „Suplimentul de cultură” și fără ajutorul acestora am fi fost inutili, în cel mai bun caz. Totodată, se cuvine să le aducem mulțumiri partenerilor noștri – Centrul Cultural Francez din Iași, Institutul Cervantes din București, Asociația Culturală „Vector” din Iași, LiterNet. Și partenerilor media: Mix Fm, RFI, Alternativ, Radio România Cultural. Apoi Radio Iași, pentru că ne-a cerut o emisiune și pentru că o difuzează de 9 săptămîni. Nu în ultimul rînd... colegilor din presa culturală, care nu ne-au ignorat.

Tranziția spre trecut

În momentul în care P.S.D. și-a îndepărtat, lipsit de orice scrupul, foștii lideri politici, și mă refer în special la Ion Iliescu și Adrian Năstase, a avut o excelentă oportunitate de a reintra pe piața largă a interesului popular. Și asta mai ales în condițiile în care în rîndurile intelectualității române s-a infiltrat, pe filieră istorică, ideea că prin definiție intelectualul ar trebui să fie socialist (o idee în fond mimetică și nu neapărat „naturală”, cum este prezentată ea de mulți intelectuali, dar despre asta o să scriu, poate, altcîndva). Curățenia la vîrf din singurul partid socialist pune deci bazele atragerii simpatiei dinspre zone care, în urmă cu cîțiva ani, păreau definitiv pierdute.

Nu s-a întîmplat asta, așa că mulți dintre intelectualii români sînt încă socialiști doar în cuget și simțiri, fiindu-le imposibil să se lase reprezentați, pe plan politic, de P.S.D. Iar asta pentru că noii lideri, în frunte cu Mircea Geoană, în loc să profite de situația favorabilă pe care o aveau, s-au comportat întru totul ca niște șefi ai unui partid minuscul: fără inițiative, fără idei, acceptînd mica ciupeală politică pe care le-o oferea în special P.D.-ul, ei n-au creat, în fapt, o opoziție, ci doar s-au mulțumit să existe în parlament. În afara unor declarații belicoase, care au sunat ridi-

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Lucian Dan TEODOROVICI

col pentru că nici măcar ei nu credeau în ele, liderii social-democrați n-au făcut nimic în cei doi ani care au trecut deja de la pierderea puterii. Incapabili și terni, au lăsat actuala putere să acapareze, la nivel de imagine, pînă și micile succese din guvernarea trecută, cum ar fi începutul creșterii economice sau construirea unor baze pentru integrarea europeană.

Înainte de orice, funcționează ca explicație faptul că, rupînd-o cu Ion Iliescu și Adrian Năstase, actualul P.S.D. a rupt, practic, și legăturile cu succesele sale anterioare. Nu poți să spui că te disociez de tot ce au făcut rău predecesorii, în schimb să-ți asumi toate lucrurile bune făcute de ei. Așa se face că, de la începutul lui 2005, P.S.D. și-a sacrificat, de fapt, toată istoria postdecembristă, propunîndu-și să creeze o istorie nouă. Alții însă s-au confruntat cu o nouă problemă: renunțînd la oamenii care se dovediseră capabili să creeze istoria, fie și așa, cu toate petele ei rușinoase, social-democrații s-au trezit în

plîn amatorism politic. Iar cele 20 de procente cu care mai apar încă în sondaje nu sînt în nici un fel justificate de vreo acțiune politică post-2004, ci doar de o nostalgie, mai degrabă irațională, a unei părți de electorat căruia nu-i pasă de idei politice sau strategii.

În aceste condiții, frîmintările la vîrfurile P.S.D. sînt absolut firești. Actuala conducere este un eșec, ea nu poate reprezenta decît o etapă de tranziție, care va fi uitată în istoria proprie a partidului. Surpriza vine însă în momentul în care alternativa la actuala conducere, adică Sorin Oprescu, altfel un potențial bun vector de imagine, poartă pe stindardul său chipul lui Ion Iliescu.

» Nu poți să spui că te disociez de tot ce au făcut rău predecesorii, în schimb să-ți asumi toate lucrurile bune făcute de ei.

Altfel spus, prin soluția Oprescu, P.S.D. n-ar dovedi altceva decît că actuala etapă a fost una de tranziție spre... trecut. Or, o revenire la trecut nu poate însemna decît distrugerea definitivă a acestui partid, căci ea nu numai că n-ar reapeza P.S.D.-ul în vechea matcă (aflată în pagină în ochii electoratului), dar l-ar și scoate definitiv din actuala, fie ea att de firavă și lipsită de conținut cum ne apare acum.

Sigur că mulți dintre români, a căror antipatie față de P.S.D. este într-o oarecare măsură justificată, vor considera că eventuala dispariție a acestui partid este o consecință binemeritată și în nici un caz regretabilă. Dar în condițiile intrării într-o Europă pentru care socialismul nu este un cuvînt amenințător, cum se întîmplă încă la noi, România ar avea mare nevoie de un partid cu această ideologie, pe care s-o raccineze la cea europeană. Cum P.D.-ul s-a autoexclus, cameleonice, din această zonă ideologică, iar alt partid socialist nu are șanse să apară prea curînd, P.S.D. tocmai se pregătește, de fapt, nu numai să se autodistrugă, dar și să lase România cu un spectru politic șchiop, incomplet. Iar dacă acum nu vedem încă în asta un pericol, o să-i simțim din plin consecințele în anii ce vor urma aderării noastre la U.E.

PE SCURT

Programul de traduceri al ICR: **Cruciada copiilor**, în topul celor mai ofertate cărți

Ediția în limba ebraică a volumului *Cruciada copiilor*, de Florina Ilis, a apărut recent la Editura Nymrod din Israel, fiind prima carte publicată în străinătate din cele 20 selectate de Institutul Cultural Român (ICR) spre a fi traduse în limbi de circulație internațională. Potrivit lui Mircea Mihăieș, vicepreședintele ICR, varianta ebraică a *Cruciadei copiilor* va ajunge și în România în această lună.

„Zilele trecute am aflat că a apărut și în cîteva zile o vom avea. *Cruciada copiilor* este solicitată însă și de edituri din Germania și Franța. Să vedem în ce măsură putem acoperi traducerea, pentru că avem un buget limitat. Inițial ne-am imaginat că fiecare carte va fi solicitată spre traducere de către o editură dintr-o țară, nu de mai multe”, a declarat Mircea Mihăieș.

Pregătiri: Tîrgul de Carte Gaudeamus va fi mai mare cu 20%

Aproape 400 de expozanți vor participa la Gaudeamus între 22 și 26 noiembrie, unii dintre ei cu standuri mai mari decît edițiile precedente ale tîrgului de carte de la Romexpo. „Este o tendință vizibilă de creștere a numărului de expozanți cu standuri mari”, a declarat Vladimir Epstein, directorul evenimentului organizat de Societatea Română de Radiodifuziune. Potrivit acestuia, 16 expozanți au rezervat standuri de peste 50 mp pînă vineri, termenul-limită de înscriere.

Suprafața ocupată cu standuri va fi cu 15-20% mai mare decît anul trecut, conform lui Vladimir Epstein. Organizatorii au făcut o serie de modificări în planul de amplasare a standurilor, printre motive fiind dorința unor expozanți de a-și mări standurile. Gaudeamus va fi deschis de miercuri pînă sîmbătă între orele 10.00 și 19.00 și duminică între orele 10.00 și 16.00. Anul trecut, 360 de expozanți au participat la tîrg, iar numărul vizitatorilor a fost de 87.000.

CITATUL SĂPTĂMÎNII

HORIA-ROMAN PATAPIEVICI, editorial în „Evenimentul Zilei”: „Cei mai mari o sută”. Subiectul: „Mari Români”. „Clasamentul de o sută de locuri este, în sine, o capodoperă de radiografie la minut a imaginarului nostru colectiv. Cine se simte ofensat de aberația ghiveciului obținut ignoră sensul acestui clasament: este o ierarhie obținută din arbitrarul criteriului.”

ARTICOLUL SĂPTĂMÎNII

MIRCEA CĂRTĂRESCU, editorial în „Jurnalul Național”, 24 octombrie – „La sfîrșitul bilciului”. Subiectul: „Mari Români”. „Tembelismul și minciuna acestui show național vin din altă parte. Sursa lor este însăși televiziunea, care se transformă din ce în ce mai mult, sub ochii noștri, dintr-o miraculoasă instituție de informare și cunoaștere într-o gigantică fabrică de scîlmbare fizică și spirituală, într-un bilci care flatează și ridică la putere grosolană noastră endemică, pasiunea noastră pentru spoieli tari, kitsch și obsenitate. Nu sînt pentru programe educative întretinute artificial. Dar ceea ce televiziunea ne servește zilnic de la o vreme începe să ne facă rău ca niște ciuperce otrăvite. De la o vreme televiziunea ne prosteste, ne reduce IQ-ul în mod, ai zice, deliberat. Multitudinea de canale a pîrîut într-o vreme un semn de democratizare și o mare șansă. Acum înseamnă să alegi între tuse și junghi, între tragerea-n țepăș și jupuirea de viu.”

SUPLIMENTUL LUI JUP

© foto: Constantin Duma, Rompress

Sindrom TM06Base

19-21 octombrie, TM06Base. Cel mai tare festival de muzică electronică și urbană din Estul Europei, la a 9-a ediție. Timișoara în trepi-dații. Trei nopți exaltate la maximum.

Manu Băbescu

Muzică electronică pînă îți dă pe nas. Drum'n' bass pînă cazi lat, breakbeat pînă îți simți pulsul în dinți, experimental pînă îți se încleșcă circumferințele din rasta și începe să-ți vibreze piercing-ul din sprinceană. Urban, electronic, psihoze audiofonice, paranoia industrial. Și Dance for Paradise!

Befriede dich!

Obsedat de senzație, cauți ritmul. Manipulat de gînduri, cauți defularea prin sunet. Reper în viața ta și a gang-ului tău. Dar altceva în cap: TM Base și *go wild!* În dimineața de după, bați tastatura cît e creierul încins, cu coerență de ochi injectați și laser pe scalp. Zece secunde de holbat la desktop-ul cu cîini în lanțuri, manipulați de mîini cu mînuși de ventriloци. Cu *Befriede dich* începi marea eliberare și sari în răsărit de *Apoca-*

» Îi știi pe toți, de peste tot. Aparții tribului și anticipezi: Rolii Breaker își simte publicul, Dudu vine cu ceva mai lucrat, iar pe Sensorship îl știi de pe telescaun.

lypse now: „Ladies and gentlemen, fasten your seatbelts!”.

Aștepți aștea trei nopți albe de la întoarcerea din pelerinaj. În *Paradiso* din Vagator te rupeai pe trance cu urechile ciulte la mailurile celor de acasă mai mult decît prezenți la ediția de anul trecut. Festivalul ăsta e un pericol pentru călător. Orice, numai să fi și tu acolo, printre oamenii tăi și soundurile înțelese mai mult de cunoscători și mai puțin de „cei din primele rînduri care în România pot da peste cap un set bun pentru simplul fapt că se isterizează și se orgamează la hituri”, cum zice Anca, unul dintre oamenii care se știu și care pot analiza prestații pe care alții le cîntăresc doar în litri scurși din pori.

Fără granițe

Aici, fără granițe. De la *warm-up*-ul de club select și un concert de muzică clasică, sari direct în hala industrială ca să nu-ți mai vezi pupila de fum, să simți că îți cresc două inimi și că îți se împlintă o boxă în creierul care se resimte de pe urma acusticii ciudate a halei. Totuși e singurul loc unde cauți manipularea prin sound, îl vrei pe DJ pe post de ventriloци și corpurile încinse pe loc de parteneri de film interior. Îi știi pe toți, de peste tot. Aparții tribului și anticipezi: Rolii Breaker își simte publicul, Dudu vine cu ceva mai lucrat, iar pe Sensorship îl știi de pe telescaun. Urmează penetrarea audienței extraterestre de bal mascat. Îi recunoști apoi în directorii de hoteluri, în copywriteri, ospătari, ingineri, programatori, funcționari. Asta e constanta în TM Base, de departe unul dintre cele mai internațional-invadate festivaluri românești. Standard european de urmat ritualuri și eliberat energii (încă cu suierături în urechea stîngă, mă scuz pentru poeziări. Continuă, dacă tot mi-a dat Thrina acreditare de presă).

După o noapte de breakbeat și drum'n' bass poți s-o iei de la capăt, deși crezi că ai scos tot ce era de scos. Ești tu, sută la

sută, în fața scenei unde închizi ochii și te legi în ritm de breakbeat, electro-techno-industrial, cu influențe trance. Marea revelație e însă un „Electro-gigolo internațional” căruia îi intuiești întreprupt, dar intens influențele. Anca îl simte la fel: „David Carretta, francezul de la *International Deejay Gigolos*, a avut setul cel mai eclectic și cu muzică bine aleasă: electro, techno, new wave și punk. De asemenea, a fost DJ-ul care a avut cel mai puțin contact vizual cu crowd-ul, fapt care mi-a plăcut enorm”. Magia detașării, puterea proiecției și o premieră pentru TM BASE: breakbeat live cu *Future Funk Squad*, ce-i drept cam comerciali pentru un public deja „transatlantic”.

Vorba bate gîndul la final

O pauză de scenă principală, și bați un nas infundat de fum la scena secundară, unde experimentalul se materializează prin *Self Made Music* cu un *sound bold* și tînar. (După atîta termeni tehnici, promit să mă apuc de făcut analiză de partitură drum'n'bass.) Rataț în *WakaX* și *Urban Experience*, cîndva *firestarteri* într-un oraș mereu cu limba scoasă după *new vibes* și experimental elitist. Prind însă saltul de lume frumoasă, albastră, cu șapcă, cu franjuri, cu zero inhibiții și complet nonviolent în agresivități sonore. Și zbhang! – te izbeste *wall of sound* al australienilor de la Pendulum cu prestația delirantă intuită din *Tarantula* zilnicilor căști de iPod. Păcat cu sonorizarea sub așteptările unei audiențe pregătite de bombe audioșoc. Hold your colour against the wall într-un *Fight Club* în care nu te bați cu nimeni în afară de tine însuși. *Hope is a dangerous thing*.

Și pentru că mușchii doboară creierul și vorba bate gîndul la final, la lumina de șapte inepți să te tăvălești prin rîmășigele orgiilor de secol XXI. Ceva însă a lipsit. Neatzu: „Anul ăsta nu mi-am surprins zîmbetul ăla oligofreno-extatic de la edițiile din anii trecuți. Cred că îmbătrînesc sau va fi nevoie de altceva”.

ROMÂNII E DEȘTEPȚI

Radu Pavel GHEO

Din jurnalul unei tinere preparatoare

Zilele trecute am băut o cafea la Universitate și, cum stăteam acolo liniștit, am văzut pe masa de alături un carnet deschis, uitat de cineva.

Paginile erau scrise de mină și destul de citeț ca să disting de la vreun metru, doi, cuvintele „... pe ea de Universitate!”. La asemenea cuvinte curiozitatea a învins, desigur, la puncte bunul-simț și, după ce m-am uitat în jur și am văzut că sînt singurul client pe o rază de vreo cinci metri, am luat cu naturalețe carnetul și l-am strecurat în buzunar. Ajuns acasă, am început să-l răsfoiesc înfrigurat. Iată ce am găsit pe ici, pe colo:

„... octombrie 2004. Încep primul meu an ca profesoară în universitate. Profesoară... mă rog, preparatoare. Preparatoare. Sau cum i-o zice. Un nume cam cretin, dar orișicît. Am avut un noroc teribil cu concursul ăla. Ei, da, dacă fiica lui (aici e o pată uleioasă și nu se distinge numele) n-ar fi rămas definitiv în Canada, iar fiul lui (*la naiba, altă pată de ulei!*) n-ar fi prins un post de secretar la minister, n-aș fi ajuns aici. Dar ce-mi pasă! Mă tem doar de primele ore cu studenții, cînd o să fiu doar eu acolo, în fața lor. Cum s-or uita la mine?”

Știu. Datoria, teama, fiorul, exaltarea. Bla-bla-bla! Ia să vedem mai încolo. Întorc repezit cîteva zeci de pagini.

„... ianuarie 2005. Nu-mi vine să cred! Șeful de catedră mi-a cerut să mă culc cu el. M-a prins pe coridor la cursul de la 6 seara și m-a chemat în cabinet, cîcă să-mi explice ce greșeli am făcut la seminarul cu anul I. Și-acolo a început să se dea imediat la mine. Dar ce-și închipuie el? Mitocanul! Mă-ntreb dacă ține minte c-a mai încercat asta o dată și cînd îi eram studentă. Eu n-o să uit niciodată: a fost singura dată în viața mea cînd am picat un examen. Și mi-a dat și 7 la restanță. Am vrut să cer comisie de reexaminare, dar m-am răzgîndit, proasta de mine!”

Da, da... Mare noutate! Ceva interesant nu știe să scrie domnișoara preparatoare?

„... Tati mi-a mai trimis 500 euro. De semestrul ăsta mi s-a luat salariul de Cercetare Sociologică, deși le-am spus că am lucrat opt ani în domeniu. Șeful de catedră mi-a zîmbit acru și mi-a spus că trebuie

» E amanta nu știu căruia afacerist dubios venit din Republica Moldova, zice Lulu. Îmi vine să mă p... pe ea de Universitate!”

să ținem cont de vechime, competență și – cîcă – disponibilitate!”

Doamne, fata asta parcă a picat de pe Lună! Ia să mai vedem.

„Am cîștigat un proiect de cercetare cu niște colegi de la Psiho. Conducătoarea mea de doctorat m-a anunțat direct că nu mă prea vede făcînd față la atîtea sarcini: și predarea, și cercetarea pentru doctorat, și proiecte europene. Lulu mi-a zis ieri că îmi bagă strîmbe. Cîcă a depus și ea un proiect pentru aceeași finanțare și ea pierdut. «Te-ai stricat la git cu ea pe veci!» mi-a zis. «Mai bine-ți schimb conducătorul de lucrare.»”

Sper c-o fi fost atît de deșteaptă! Mai încolo.

„... M-au pus să predau ore de Stenografie la un colegiu afiliat, la două sute de kilometri de oraș. De unde pînă unde? La ședința șefului de catedră a spus ceva de genul: «Fiecare face ce trebuie să facă, nu ce-i place!»... Azi am fost la secretariatul directoratului. Un angajat-o de cîrînd – direct secretară-șefă. S-a supărat pe mine fiindcă nu pricepea ce vreau și m-a dat afară. Aș fi avut chef s-o iau de păr și să mătur cu ea prin rectorat. E amanta nu știu căruia afacerist dubios venit din Republica Moldova, zice Lulu. Îmi vine să mă p... pe ea de Universitate!”

Uite, chiar așa a scris: „p...”. Cu trei puncte. Păi, dacă nici atîta lucru nu e în stare să scrie clar, cum vrea să reziste într-un așa mediu rafinat? Acolo ar claca și un tip din Legiunea Străină.

„Nu mai vreau să...” Nicîi eu nu mai vreau să citesc. Casc. Mă așteptam la ceva mai zemos. Uf, cine spunea că trăim într-o țară interesantă? Dimpotrivă: totu-i banal și previzibil.

(Avertisment: Acest text este pe de-a-ntregul ficțional. Asemenea lucruri nu s-au petrecut, nu se vor petrece și nici nu se petrec în nici o universitate din România. Iar trucul ficțional cu manuscrisul găsit e răsuflat de vreo două secole. De altfel, cînd ajung acasă, o să arunc carnetul ăla cît-colo!)

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

Clovni la Curtea Regelui Garsonieră

Taman în săptămâna în care Ștefan cel Mare a fost ales „cel mai mare român”, ocazie cu care îl putem include de pe acum, tocmai pentru a ne pune încă o dată în valoare calitatea noastră de-a ridica statui și-a hirononisi sfinți la primul impuls, în rîndul „galacticilor”, OTV-ul a avut, nici nu știu dacă e bine s-o numesc așa, inspirația de a programa un documentar despre viața cuplului Ceaușescu. Explicația mai degrabă omenească a difuzării unui film despre dictatorii români cred că stă în faptul că domni Mădălin Voicu și Serghei Mizil, invitați când te-miri-ce-nu-se-mai întimplă la Dan Diaconescu, nu aveau alt subiect de discuție.

Am zăpat, în seara zilei de marți, 24 octombrie, pe postul otevis și am rămas acolo, mirîndu-mă că lui Dan Diaconescu i s-a năzărit să arate vâicărețului său target imaginii cu tovarășii pe care, în bună măsură, majoritatea lor îl regretă. Filmul făcut de olandezi nu aducea foarte multe noutăți pentru cei care au mai văzut documentare de acest gen, nu era nici cel mai reușit cu putință, nici cel mai documentat, dar ceea ce-l făcea „crocant” era legat de faptul că toate imaginile peliculei fuseseră selectate din arhiva personală a familiei Ceaușescu. Am văzut-o Elena C. „ați de beată încît abia se mai ținea pe picioare” (așa cum ați auzi chestia asta acum, la vreo știre despre un accident rutier), l-am putut urmări pe soțul „cabineței 2” trăgînd cu pușca, ba, „senzațional!”, vorba DD-ului, cuplul prezidențial-rezidual era surprins în scurte și scrîboase momente de giugulit și chiar de „mozolit” (în sensul că mister Nicolae o arunca în zăpadă pe Lady Elena, iar tovarășii însoțitori rîdeau frenetic, aplauze!). La un moment dat, se mai zicea și

» **Pină la urmă, ce tot atîta condamnăm Epoca de Aur, dat fiind că astăzi, zicea fiul fostului celebru știe-toată-lumea-ce Paul Niculescu Mizil, e mai nasol decît atunci.**

ceva despre faptul că Elenei Ceaușescu îi plăcea să tragă cu ochiul la filme deochete, iar lui Nicolae, să tragă cu flinta-n capre negre.

Am crezut că Dan Diaconescu a visat-o, în noaptea de dinaintea emisiunii, pe Lucia Hossu Longin, dar toată iluzia s-a destrămat în momentul în care au început discuțiile în studio. Cine erau cei care vorbeau despre schizofreniile cuplului? Mădălin Voicu și Serghei Mizil, doi domni foști viitori tovarășii de succes, care, așa cum chiar dîșii spuneau mai demult, într-o altă emisiune de pe OTV, făceau chindii prin vile de protocol de la Snagov, la doi pași jumătate de locul în care Nicolae și Elena își duceau anii „voievodali”. Ce au spus dîșii? Au încercat s-arate cum nenorocîții ăia de olandezi, dom/le, au spus minciuni în filmul lor, cam cum, mai demult, tovarășii llescu and comp. lansau timpenele celebre cu „noi nu ne vindem țara”. Și că, pînă la urmă, ce tot atîta condamnăm Epoca de Aur, dat fiind că astăzi, zicea fiul fostului celebru știe-toată-lumea-ce Paul Niculescu Mizil, e mai nasol decît atunci.

Cu riscul de-a fi catalogat un imbecil care nu înțelege ce înseamnă libera exprimare, cred că asemenea personaje ar trebui ocolite cu frenezic constantă. Pentru că poveștile pe care le prezintă dîșii contribuie, într-o măsură semnificativă, la alterarea imaginii despre ceea ce a însemnat perioada comunistă în România. Așa, mi s-a mai limpezit și mie nedumerirea pe care am încercat-o după o întîlnire cu studenții mei; după ce au ascultat un excelent reportaj BBC despre ororile sistemului totalitar, au rămas cu gura căscată s-audă că prin anii '80 era cam nasol pe aici prin țara noastră. Pînă cînd nu se vor mai petrece chestii dintr-astea ca deunăzi la OTV, Ceaușescu va ocupa un onorabil loc în mințile românilor și, implicit, în topurile emisiunilor de televiziune. Nu știu de ce, dar tînd să-i dau dreptate Irinei Păcurariu de la TVR, care mi-a spus, la o emisiune, că „probabil pe Richard Wurmbrand îl vom găsi în top și peste 500 de ani”. Aș vrea să fiu la fel de optimist...

NUMAI CU DRAGOSTE

Despre matematică și matematicienii

Din cărțile sfinte aflăm că Dumnezeu a făcut lumea în șase zile, iar a 7-a s-a odihnit; deci totți au fost numerele, căci altfel cum se putea număra timpul necesar Genezei. Ceea ce ne îndreptățește să-i dăm dreptate lui Kronecker, care spunea: „Numerele naturale au fost create de Dumnezeu; restul este opera oamenilor”. Istoricii matematicii spun că la început au existat două „numere”: numărul unu și „mai mult”. Odată cu apariția familiei (cu puțin înainte de nunta lui Irinel), a apărut numărul doi. Numărul trei a apărut atunci cînd soțul troglodit s-a întors de la vînătoare mai devreme decît se aștepta soția. Poligamia a însemnat un progres în dezvoltarea numerelor; cazul în care un bărbat avea o singură nevastă a fost caracterizat prin termenul „monotonie”.

O mare dificultate s-a ivit atunci cînd a apărut necesitatea unor numere din ce în ce mai mari; această necesitate a devenit acută atunci cînd politicienii, parlamentarii trebuiau să-și evalueze averile. Vă dați seama ce s-ar fi întimplat dacă pentru fiecare număr s-ar fi folosit o altă denumire. Și atunci a apărut acel geniu anonim și colectiv, care a imaginat posibilitatea exprimării oricărui număr cu ajutorul unui număr mic de cifre, de regulă (dar nu obligatoriu) zece. Scrierea unui număr mai mare se obține printr-un algoritim, aditiv sau multiplicativ. Unsprezece, de pildă, înseamnă „unul super zece”, adică 10 + 1. În franceză, 80 se spune „quatre-vingts”, adică de patru ori 20.

PIUNEZE

Cezar AVRAMESCU

N-am să insist aici asupra drumului lung al matematicii, de la babilonienii la egipteni, la vechii greci, la popoarele arabe și de aici prin Spania în Europa. O voi face altă dată, dacă veți rezista. Las locul surprizei. Așa cum îi spunea Ceailkovski unui elev, care mărturisea că nu cunoaște o anumită creație beethoviană: „Ești fericit că mai există frumuseți pe care nu le cunoști”.

Vreau doar să vă spun că drumul matematicii a fost lung și anevoios. Cifra zero a apărut doar în secolele V-VI la indienii. Marele filosof cu nume de jambon Roger Bacon spunea că există multe lucruri greu de înțeles, dar nimic nu se compară cu cele patru operații ale aritmeticii. Pe vremea lui nu se cunoștea regula de înmulțire a numerelor cu mai multe cifre; înmulțirea se efectua prin adunări repetate; existau tabele de înmulțire, așa cum astăzi avem tabele de logaritmi. Schopenhauer, în *Lumea ca reprezentare și voință*, spune: „Că ceea ce demonstrează Euclid este așa cum susține el șintem siliți să admitem, dar nu aflăm de ce este așa, și nu altfel. De multe ori avem aproape sentimentul neplăcut că asistăm la isprăvile unui prestidigitator”. Ce dovedesc aceste cuvinte? Că, pe vremea lui, ministrul învățămîntului se numea Hărădu și că nu se inventaseră încă meditațiile.

În realitate, matematica este un simplitu joc de perspicacitate și logică elementară, accesibil și inteligenților medii. Este prea frumoasă ca s-o transformi într-un element de tortură. Eu am predat matematica cu un zîmbet pe buze. De aceea studenții m-au iubit și m-au considerat ca pe un părinte. Asta pînă în sesiune, cînd mulți ar fi preferat să devină orfani.

Vă voi demonstra în intervențiile ulterioare că matematicienii nu sînt bătuți la cap, ci oameni simpatici, deschiși la minte. Un exemplu concludent sînt eu; sper că v-am convins. Rămîne să mă conving și pe mine.

Și ca să închei frumos, vreau să vă relatez o întîmplare. P.S. Alexandrov a pus un pariu cu Kolmogorov (doi foarte mari matematicieni) că va traversa Leningradul agățat de tramvai. Pariul era pe o Volgă (celebra limuzină sovietică. Idealul comunist sovietic era ca fiecare cetățean să aibă o Volgă; pericolul inundațiilor a anulat acest ideal). Alexandrov s-a așezat pe tamponul tramvaiului oprit în stație, dar milițianul vigilent a fluierat, oprind vehiculul și cerîndu-i buletinul. Alexandrov a prezentat legitimația de academician; la care milițianul, cu mina la chipiu, i-a spus: „Să trăiți, tovarășe academician, puteți să vă continuați experimentele!”.

SENSIBILII DIN RAHOVA

Robert Bălan

În septembrie, un grup de artiști, regișorii Bogdan Georgescu și Irina Gîdîuță, împreună cu artiștii vizuali Maria Drăghici și Gabriela Albu, au început un proiect cu caracter social în Cartierul Rahova. Prima parte a proiectului s-a încheiat pe 20 octombrie. Scopul lor a fost realizarea unui film documentar cu și despre oamenii din zonă. Pe lângă acesta, ei au urmărit transformarea unui parc părăsit într-un spațiu de dezabateri, în care să aibă loc și diferite manifestări artistice.

Dar ziua a început mult mai devreme, cînd a fost inaugurat „Colțul Vorbitorului”. Pe o scenă, fiecare dintre locuitorii zonei a putut să vorbească despre problemele cu care se confruntă: despre faptul că este posibil ca locuințele lor să fie demolate, pentru că în zonă ar urma să se producă schimbări urbanistice, despre teama că vor fi dați afară din case de noii proprietari, despre lipsa de interes a autorităților – care nu le spun nici măcar dacă vor fi sau nu evacuați – față de soarta lor. Seara a continuat cu prezentarea arhivei sociale a Asociației Komunitas și cu sărbătorirea zilei de naștere a doi copii care locuiesc lângă părcu-

lețul din Rahova și s-a încheiat cu prezentarea filmului. Una dintre cele mai interesante părți ale „Hărții sensibile” a fost atelierul de dramaturgie inițiat de studenții anului 4 la regie teatru, reușit sub numele „tangaProject”.

Cinci dramaturgi selectați în urma unui concurs, Paul Dunca, Selma Dragos, Radu Răileanu, Andrei Ioniță și Ioana Blănuș, au lucrat împreună cu Bogdan Georgescu la cinci piese scurte in-

spirate din viața și problemele oamenilor din zonă. Workshopul s-a încheiat cu spectacolul *Rahovanonstop*, care a fost realizat în 24 de ore: în cursul nopții, regișorii (Vera Ion, Bogdan Georgescu, Miruna Dinu, David Schwartz și Miruna Păun), împreună cu dramaturgii au lucrat la finalizarea textelor și au ales locațiile de joc, pentru ca începînd din dimineața următoare să repete spectacolul care avea să fie prezentat în cursul serii.

SALUTĂRI DE LA PETRILA DE ION BARBU

Eat my Pussy!

Nu e nimic mai penibil decît discursul despre noua „womenpower”. Music-business-ul, îndeosebi hip-hopul, a fost dintotdeauna o rețea de *old boys*. Femeilor le e greu în cazul în care nu apar în fața camerei pe jumătate goale, cu sîni mari și în bikini, dînd raportul despre blow-job-urile efectuate. Cam ăsta ar fi clișeu.

Între timp pentru multe raperițe a devenit de la sine înțeles să cînte și să-și regizeze videoclipurile. Unele își întemeiază chiar propriile labeluri, pentru a fi complet independente. Muziciene precum Missy Elliott, Erykah Badu și Ursula Rucker încearcă să impună noi forme ale reprezentării feminine, dincolo de clișeele uzuale, și să creeze o opinie publică deschisă la minte. Sint pionierile noii relații dintre performance, gen, sexualitate și blackness.

Hip-hopul e considerat gen proximal al unei contraculturi care cuprinde muzica rap, breakdancingul și graffitiul și care a luat naștere la sfîrșitul anilor '70 în ghetourile negre ale marilor orașe americane. Hip-hopul este portavocea tinerilor afro-americani din pătura de jos, care încep să tematizeze astfel experiența cotidiană a rasismului și a marginalizării sociale. Hip-hopul se remarcă însă de la începuturi prin sexism. Nici o altă muzică nu este așa de adecvată conținuturilor sexiste ale textelor cîntecelor. Discuția publică despre versurile misogine a dus în 1990 la o cenzură legală. Curtea Federală a SUA a decis că albumul *As nasty as they wanna be*, al trupei 2 Live Crew, nu poate fi vîndut în Florida. Femeile din cîntecele rap sînt fie sfinte, fie tirfe,

apar ca bitches, whores sau chicks și acționează doar în context sexual. Sînt aproape invizibile ca persoane creative,

independente – dispar în spatele unei masculinități ubice, hiperpotente.

Cîteva femei au putut să se impună ca muziciene demne de luat în seamă și să atace misoginismul din hip-hop relativ tîrziu, la sfîrșitul anilor '80 – exemple sînt raperița YoYo și formația întemeiată de ea, Intelligent Black Women's Coalition. În 1993 procentul de discuri scoase de femei era de 5%. Dar chiar și în spatele raperițelor de succes stă aproape întotdeauna un bărbat, care deține în cea mai mare parte controlul asupra muzicii – la Queen Latifah e vorba de grupurile Native Tongues, la Sista Souljah e Public Enemy, iar YoYo e împinsă în față de Ice Cube.

She's a Bitch!

Tot așa cum raperii folosesc termenul peiorativ „nigger” cu referire la ei înșiși (așa se numea fosta echipă din jurul lui Dr. Dre, „NWA – Niggaz with Attitude”) și umplu acest termen cu mîndrie și conștiință de sine, pentru a oferi conținut atacurilor rasiste, multe raperițe reclamă în mod conștient pentru ele însele denumirea „bitch”. Chiar și trupele feminine de punkrock, așa-numitele Riot Grrrls, utilizau această strategie și se intitulau ironic Hole, Queen Meanie Puss sau Cockpit. Se foloseau de o estetică afirmativă, care ducea fanteziile sexuale masculine *ad absurdum*, ieșind pe scenă în fuste mini sfîșiate și cu buze unse cu roșu.

Între timp situația s-a schimbat. Cînd Missy Elliott a debutat în 1997 cu *Supa Dupa Fly*, era deja tîrziu – din cauza asta, a debutat în forță. Talentata raperiță, cîntăreață, producătoare și textieră (între alții, pentru Janet Jackson, Whitney Houston sau Lauren Hill) a întors complet lumea hip-hopului cu fundul în sus – la nivelul muzicii, al esteticii și al concepțiilor. Apăruse dintr-o dată o artistă căreia aparent i se rupe de codurile estetice împămîntenite, este complet independentă la nivel economic și artistic, deține controlul deplin asupra muzicii și este admirată pentru inovațiile sale muzicale.

Albumul a fost un megahit. Missy a primit o nominalizare pentru Grammy și trei pentru premiile MTV, din care a cîștigat unul. Intrarea *Supa Dupa Fly* pe locul trei în topul Billboard este pînă acum cel mai bine plasat new entry al unei artiste. Puțin timp mai încolo, Missy și-a întemeiat propriul label – Gold Mind Inc. În 1999 și-a lansat al doilea album. În loc să meargă la sigur și să adopte pur și simplu încă o dată formula de succes din *Supa Dupa Fly*, cu *Da Real World* a

Womenpower

În ultimii ani a apărut o întreagă serie de albume ale unor femei „noi”, care tematizează în mod postfeminist, luminist și meditativ rolul femeii, prin hip-hop – cea mai de succes este Alicia Keys, cu megasellerul *Songs in A Minor*, dar și Mary J. Blige a provocat senzație cu *No more Drama*, chiar și India.Arie, cu *Acoustic Soul*, și Ms Dynamite, cu *Booo*. Raperițe promițătoare, mai vechi sau mai noi, sînt Apani B. Fly Emcee, Mystic, Medusa și Bahamadia. În același timp, țes în continuare la rețeaua New-Girls, pentru a impune ca efect de final abolirea categoriei „rap feminin”. Womenpower-ul ripostează și demască rapul macho ca fiind penibil. Lil' Kim i-a luat deja la mișto pe bărbații macho în 2002, în cîntece ca *Suck my d**k* sau *How many licks*; sînt bărbați care poartă arme periculoase și învîrt chestii groase, dar care nu reușesc ca lumea să „eat pussy”. Yo!

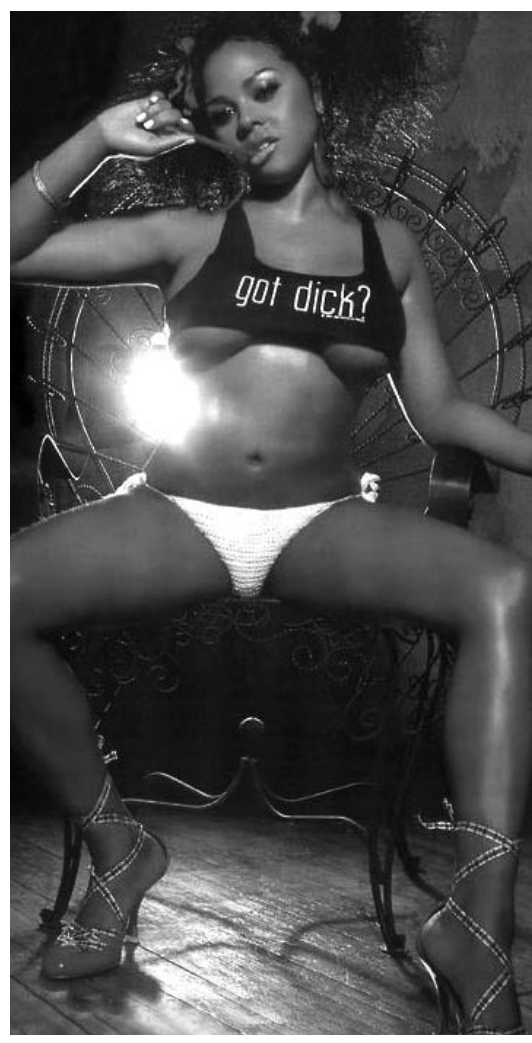
produs o nouă surpriză. Chiar primul extras pe single purta titlul provocator *She's a bitch*.

Cîștigurile financiare au venit iarăși. Albumul *Da Real World* și single-ul *Hot Boys* au cîștigat discul de platină, albumul a rămas aproape un an în topul Billboard Rap, unde a stat pe locul întii vreme de 18 săptămîni la rînd, doborînd recordul de 11 săptămîni al lui Puff Daddy. Prin intermediul labelului său, Missy a încercat înfi de toate să construiască și să sprijine muziciene, pentru că aflase pe propria piele cît de greu este pentru o femeie să se impună: „Vreau să dau forță femeilor, există atît de multe fără conștiință de sine, atît de multe în structuri dependente de bărbați. Vreau să mediez: putem tot ceea ce pot și bărbații. Albumul meu trebuie să dea femeilor încredere în sine” (*Missy Elliott, Juice*, Nr. 8/99).

Missy Elliott a devenit icoana rap a emancipării. În universul muzical al hip-hopului, R&B-ului și neo-soulului, e considerată pionieră a luptei pentru drepturile femeilor. Jill Scott, Erykah Badu și Ursula Rucker duc lupta mai departe.

Traducere de Cristian Cercel

» Missy Elliott – talentata raperiță, cîntăreață, producătoare și textieră care a întors complet lumea hip-hopului cu fundul în sus

» Lil' Kim i-a luat la mișto pe bărbații macho – *How many licks...*

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ
SE AUDE LA

radio
alternativ

în fiecare zi
de la 15.00, cîte
5 minute

marți de la 20.00
(în reluare sîmbătă
de la 13.00),
cîte două ore

Cu George Onofrei
și Anca Baraboi

Porecle, nume false, pseudonime

ARGUMENT

Dosar realizat de Elena Vlădăreanu

În copilărie, ne provocau lacrimi și ne făceau nefericiți. În adolescență au început să ne amuze și le-am fabricat, la rîndul nostru, pentru alții. Mai tîrziu, ne-am

folosit de ele și le-am transformat în mărci sau în pseudonime. Sau pur și simplu le-am uitat. Ce legătură există între noi și numele care ne-au fost atribuite sau pe care le-am inventat de-a lungul timpului? Sîntem

mai curajoși sub o altă identitate? Sau poate chiar mai liberi? Cum s-au infiltrat falsele nume în viața noastră și cum au rămas: am fi la fel fără ele? Cînd am avut nevoie de pseudonime? Cum ne-au apărut ele?

Tata m-a poreclit Duca

Ruxandra Cesereanu

Înainte să ne poreclească alții, noi înșine ne dăm mai întîi porecle. Ei bine, nu îmi mai aduc aminte de porecelele mele din copilărie, dacă voi fi avut așa ceva. Mi-aduc aminte însă că, prin clasa a douăsprezecea, m-am poreclit Nanuc, de la un documentar despre eschimoși care înfățișa viața unui băștinaș numit Nanuc. Mi s-a părut că numele ar putea fi și feminin, în plus era destul de ciudat, așa că l-am împrumutat. Așa semnam bilețelele către unul dintre prietenii mei din liceu, microbist înveterat și pasionat de genetică.

Prietenii teatrali din studenția de literată mi-au spus, nu pentru multă vreme, Esmeralda, fiindcă eram o spanioloaică de împrumut în urbea de pe Someș și pentru că mi se dăduse rolul cu pricina din *Camino Real* de Tennessee Williams, să îl interpretez (nu am și făcut-o, întrucît rolul era prea deșucheat). La a doua tinerețe, niște prieteni franțuși și nemți m-au numit Furtuna Neagră, pe cînd interpretam acest rol ciudat într-o psihodramă cu tîlc. Iar cîțiva dintre studenții mei de la teatru mi-au spus Vrăjitoarea Neagră, pentru că am purtat o șapcă uriașă de catifea neagră, iarna, vreme de cîțiva ani buni. La maturitate am făcut la un moment dat pasiune pentru numele Fiona, dar nu mi-am spus niciodată astfel, deși și mi-am (cred că mai vreau chiar și acum).

Tata m-a poreclit dintotdeauna alintător Duca, acesta fiind femininul preferat de el în loc de Ducesă. Dar Ducesă cui eram nu mi s-a precizat niciodată. Cred că am uitat de fapt să îl întreb pe tatăl meu acest lucru. Dar o pot face oricînd, spre norocul meu.

Pe la treizeci și ceva de ani mi-am găsit o piele de vrăjitoareasă și mi-am spus Mesmea, iar porecla aceasta a fost acceptată oficial de către prietenii mei, ca un fel de parolă. Studenții mei mi-au spus, unii, Komisarăea, dar cu tandrețe și ironie duioasă. Uneori m-am semnat și mă mai semnez *Kmsr* în mesajele electronice către ei.

Și cam atît.

Ferdinand era Nando, prințul Nicolae Nicky

Dintotdeauna voievozii, mai puțin soțiile lor, lucrul explicat de existența legii salice în principatele române și apoi în regatul român, au avut porecle.

Gabriel Badea-Păun

Unele oficiale, pe care le-au agreat și câtorva propaganda oficială a ales să le lege de numele lor, „cel mare”, „viteazul”, „înțeleptul”, altele mai puțin agreeabile, legate de vreun beteșug fizic sau de un aspect al domniei lui, „șchiopul”,

„orbul”, „cel rău”, și apoi, în epoca modernă, cele pe care și le-au ales ei sau diminutive cu care se numeau în intimitate.

Dacă Regele Carol I nu a permis niciodată (cel puțin ca acest lucru să fie cunoscut de publicul larg) să fie chemat cu vreun alt nume decît cel pe care îl purta sau legat de funcția pe care o reprezenta, chiar și Regina Elisabeta îl numea întotdeauna în public „Regele”, nu acesta a fost și cazul ei. Ecurile favorabile care i-au însoțit traducerea din lirica românească contemporană în presa literară germană, la începutul anilor 1880, au făcut-o pe Regina Elisabeta să se gîndească să-și publice propriile versuri, rezervate pînă atunci doamnelor sale de onoare. Regele Carol I nu vedea cu ochi buni un asemenea proiect, temîndu-se de un eșec care

ar fi putut să dăuneze prestigiului încă fragil al Coroanei, dar a acceptat, lăsîndu-se convins de entuziasmul lui Alessandri. Într-o scrisoare din 5 noiembrie 1903 adresată lui George Bengescu, Elisabeta scria: „Cînd dragul nostru poet Alessandri mi-a vorbit despre talentul meu și mi-a zis pentru întîia oară: Noil, m-am îmbujorat toată și mi s-a oprit respirația. Mi-am zis: e un mare poet și-mi spune: Noil”. În fapt, operele soției sale circulau deja în manuscris în malta societate din București. De la jumătatea lui iunie 1879 pînă în primăvara lui 1880, în momentele de mare cumpănă în privința sănătății, Elisabeta s-a încăpătînat totuși să scrie versurile care aveau să-i consacre debutul.

Elisabeta a fost Carmen Sylva

Elisabeta a semnat acest prim volum cu un pseudonim enigmatic, Carmen Sylva, poate chiar la îndemnul lui Carol, spre a delimita clar poeta de regină. În privința alegerii pseudonimului, toți biograful reginei sînt de acord cu aceeași versiune. În timpul unei audiențe la Palat, la începutul anului 1880, Alessandri a întrebă-o pe principesa Elisabeta dacă și-a ales un pseudonim, pentru că publicarea primului său volum bătea la ușă. Se gîndise să-și ia ca nume *Carmen* (latinescul pentru „cînt”), omagiu adus latinității noii sale țări, dar un singur nume nu i se părea suficient. Spre a fi credibil, pseudonimul trebuia să fie compus din două nume. Încercase mai multe cuvinte latinești. A crezut un moment că a găsit soluția în *avis* „pasăre”, dar, la sugestia doamnei sale de onoare, Zoe Bengescu, a renunțat rapid pentru cel de „pădure”, *sylva*, care evident că-i amintea de pădurile copilăriei pe care le-a îndrăgit dintotdeauna. Și, ca să alunge orice echivoc în privința înțelesului pseudonimului său, a ținut să explice clar la începutul culegerii sale *Mon Repos* (1882). Fica lor, Principesa Maria, moartă la nici pa-

» De o sinceritate dezarmantă, foarte britanică în fapt. Regina Maria nu a ezitat nici o clipă în memoriile sale *Povestea vieții mele* să menționeze numele cu care se cheamă în intimitate membrii familiei sale: soțul său, Regele Ferdinand, este numit mai tot timpul Nando, fiica sa, Elisabeta, devenită regină a Greciei, era Lisbeth.

tru ani de scarlatină, și-a dat mai degrabă ea numele Ity, de fapt o stilcire a englezescului *little* „mică”, cuvînt pe care l-a învățat de la doica ei engleză.

De o sinceritate dezarmantă, foarte britanică în fapt și care uneori l-a iritat pe fiul său, viitorul Rege Carol al II-lea, Regina Maria nu a ezitat nici o clipă în memoriile sale *Povestea vieții mele*, bestseller în epocă și, în ciuda tuturor așteptărilor, redevenit bestseller după căderea comunismului în România, să menționeze numele cu care se cheamă în intimitate membrii familiei sale: soțul său, Regele Ferdinand, este numit mai tot timpul Nando, fiica sa, Elisabeta, devenită regină a Greciei, era Lisbeth, cealaltă fiică, Maria, viitoarea regină a Iugoslaviei, era Mignon, iar prințul Nicolae, viitorul regent al României (1927-1930), era Nicky. Se pare că totuși fiica sa Principesa Ileana nu a avut nici o poreclă. Cumnata sa, principesa Elena, era numită de apropiați Sitta. La polul opus, Elena Lupescu, zisă în anturajul său Dudaia, îl numea pe Regele Carol al II-lea „Rex”, după latinescul „Rege”. Firește, deși cunoscute de către cercurile palatului, aceste porecle nu au fost niciodată folosite, din deferență față de membrii familiei domitoare, de altcineva decît membrii familiei domitoare.

Din păcate, nu cunoaștem în prezent care sînt numele cu care se numesc între ei actualii membri ai Familiei regale.

Radio România Cultural

Și tu ca și mine cauți
timpul prezent al culturii!

Află acum ce se poartă în materie de cultură, la ce filme și spectacole e bine să fi văzut, ce cărți sunt la modă!

Ascultă
Timpul prezent
cu Elena Vlădăreanu,

de luni până vineri
de la ora 11:30

Brașov 105 | București 101,3 | Craiova 101,1 | Cluj 101 | Iași 103,1 | Timișoara 100,7

Unele porecle m-au stimulat...

Liviu Antonesei

Nu-mi amintesc primele porecle, că ele nu puteau să lipsească, făceau și fac parte din practica gândirii magice, caracteristice mai ales copilăriei, dar cu ecouri pînă la adînci bătrînețe. Ce-mi amintesc? Pe vremea sfîrșitului școlii primare și la începutul gimnaziului, colegii de joacă din curtea mea, împreună cu care purtam niște războaie nesfîrșite cu cei din curțile și de pe străzile vecine, mi-au dat porecla Laf sau Leif, de la o căpetenie vikingă, pe care o vedeam săptămînal pe ecranele televizoarelor noastre alb-negre. Nu eram foarte bine făcut fizic, cum era personajul, dar eram foarte bătaios și mă impusesem ca un fel de lider militar. Cred, de altfel, că porecla mi-a stimulat curajul, de nu cumva și inconștiența, pentru că port și acum semnele de la loviturile de atunci, ba chiar și sechelele citorva fracturi și entorse. Cînd urmează să vină ploaia, știu asta, pe oasele mele, cu o zi înainte!

Mai tîrziu, tot așa, pe filieră cam cosmopolită, m-am trezit cu porecla Best. Asta mi s-a tras de la fotbalul pe care începuserăm să-l jucăm toată ziua. A, nu eram un fotbalist chiar așa de bun precum marele britanic, recent plecat dintre noi, dar începusem să port pletele hippie. Desigur, la școală, le ascundeam după urechi și la spate, prindeam părul cu clame de-ale surorii mele, dar pe terenul de fotbal le dădeam drumul să zboare în jurul capului. Dacă reușeam să scap netuns pe durata ultimului trimestru de școală, eram făcut. La mijlocul verii, pletele erau chiar mărișoare.

Atît de lungi, încît odată m-a tuns miliția, că nu era conform cu etica socialistă! Din fericire, era cu o săptămînă înainte de începerea școlii, cînd oricum urma să le mai ajustez cît de cît, așa că n-am suferit prea mult. Mai rău a fost la sfîrșitul primului an de facultate, cînd m-a tuns miliția pe malul Oltului, pe care-l făceam cu plata cu un grup de prieteni și ne oprisem la Făgăraș, înainte de a ne confrunta cu dificultățile defileului.

M-am enervat așa de tare, încît m-am ras în cap și așa am ajuns în tabăra de la Costinești, unde am fost, printre alții pletosii, o apariție de senzație. Culmea e că fetelor le-am plăcut și așa. În fond, eram diferit! Tinerete revoluționară și represiune comunistă, cum s-ar zice.

Cînd am început să scriu în revistele studentești, am început să am și pseudonime. Nu pentru că mi-ar fi fost rușine de ceea ce scriam, n-aș avea motive nici acum să mă rușinez, ci pentru că scriam mai multe texte pentru același număr de revistă și nu le puteam semna pe toate cu numele meu. Folosind părți din nume și prenumele tatălui meu – pe care l-am iubit foarte mult și l-am respectat aidoma – mi-am compus mai multe pseudonime: L.D. Anton, Dimitrie Anton, L.A. Dimitrie, poate și altele. Chiar și în ultimii ani, la „Timpul”, cînd pe lîngă Sarcofag și vreun articol mai mare am publicat și „bursele cărților” (mici semnale editoriale), am folosit – și folosesc – inițialele. Mă amuză pentru că trimit la Los Angeles, așa că le utilizez și în finalul mesajelor mele de e-mail, cum veți constata la primirea articolului!

Dați-mi, vă rog, o poreclă!

Luiza Vasiliu

Recunosc cu multă părere de rău că n-am nici o poreclă (de care să știu). Am un nume ca oricare altul, de care nu s-a făcut niciodată mișto, o Luiza pe care altt am mai cercetat-o, încît acum sînt convins că vine dintr-o limbă germanică, pe filiera Ludovic-Louis, și că-nseamnă războinic celebru.

În primară mi se spunea și mie, ca tuturor fraierilor cu ochelari, aragaz cu patru ochi, fără ca incidentul să mă marcheze prea tare. La gimnaziu au existat niște Lu, Louise, Louise, primul fiind de departe preferatul meu, pentru că e cel mai muzical. Apoi, nimic. Am intrat într-un gol de porecle sau de nume de alint și am purtat simplu, ca pînă azi, un prenume și-un nume. Probabil că sînt foarte neinteresantă, că nu prezint nici o particularitate salvatoare, n-am co-coașă, nu șchiopățez, nu scuipe cînd vorbesc și nu port fuste mini. Totuși, în disperare de cauză, fac un apel pentr-o poreclă. Cu cît mai mușcătoare, cu-atît mai bine.

Și-acum să trecem la lucruri, chipurile, mai serioase. Nu m-a interesat niciodată care e numele adevărat al unui scriitor (decît dacă era ceva îngrozitor de amuzant). *Nom de plume*, asta

contează, alegerea chibzuită a unui nou nume. Însă mă-ntreb cum ajunge un nume să corespundă personalității noastre mai bine decît un altul, cum poate o adunătură de litere (din care prima e majusculă) să fie mai potrivită pentru noi? Probabil că o domnișoară pe nume ei Anemarie Cizmă ar simți, dacă n-ar fi toantă, că i s-a făcut o nedreptate și ar acționa în consecință, mărîntîndu-se cu un –escu. De cealaltă parte, frustații care nu-s în stare să-și schimbe numele trăiesc perpetuu o idilă cu un nume de vis, pe care-l vor da apoi copiilor lor, nenorocindu-i pe viață (mie-mi place, de exemplu, numele Zelda).

Un nume face și desface o lume

Dar dacă numele nostru de vis e cu totul altul decît cel pe care ni-l imaginăm? Dacă avem fiecare un nume secret, făcut din litere care nu există, un nume impronunțabil, la a cărui rostire, în clipele cele mai din urmă, s-ar cutremura lumea? Am avut privilegiul să-nchidem lucrurile din jurul nostru într-un nume și-am fost ceicare-numesc, dar pe noi cine ne-a închis într-un cuvînt? Vi s-or fi pîrînd inutile toate fanteziile astea, inutile și copilărești. Păi, normal, care ar putea să fie numele de vis al lui Ion Iliescu? Am

înțeles, teoria cade, avem numele pe care le avem și, pe lîngă ele, niște porecle și, eventual, pseudonime. În timp ce primele ne expun cu toate păcatele noastre, celelalte ne ascund de ochii răi. Există multe fentări celebre în istoria literaturii. În top ar intra Boris Vian, alias Veron Sullivan – autor de romane „negre americane” (sau, după cum ar spune defăimătorii, pornografice), apoi Pauline Reage (de fapt Dominique Aury, născută Anne Declos), cu năucitorul, pe atunci, *Histoire d'O* – carte pe care atîția s-au străduit s-o atribuie ba lui Paulhan, ba lui Montherlant sau Malraux (și, cînd-colo, autorul era o femeie!) și, în final, Romain Gary, care-a cîștigat a doua oară Goncourt-ul ca Emile Ajar. Morala: dacă vrei să scrii un roman erotic sau să cîștigi un premiu literar de două ori, nu e decît o singură cale – pseudonimul. Atîi de puternică e legătura între un nume și o identitate, încît e foarte ușor să fraierim evidențele (ca și cum am schimba între ele etichetele de pe borcanele cu dulceață de nuci și de trandafiri). Ce vreau să spun, de fapt, e că un nume face și desface o lume. Gîndiți-vă, ce-ar fi fost dacă Dumnezeu, cedînd spiritului său ludic, ar fi numit-o pe Eva – Cerasela, și pe Adam – Stejărel? Nu-i așa că istoria lumii ar fi arătat altfel?

BRFXXCXXMNPCCCLLLMMNPRXVCLMNCSSQLBB11116

Diana Soare

Nu știu cum s-ar fi simțit astăzi puștiul din Suedia dacă un judecător înțelept nu le-ar fi interzis părinților, în urmă de zece ani, să îl boteze Brfxcccx xmpncclllmmnprxvclmncssq lbb11116... Dacă mă gîndesc mai bine însă, o apăsare frenetică și pur întîmplătoare pe tastatură e totuși ceva, avînd în vedere că, pînă la vîrsta de cinci ani, pe băiețel nu l-a chemat nîcicum. L-or fi strigat mămică și tătucul „pușor”, dar, oficial, ne-numirea lui se dorea a fi un protest la adresa legii suedeze, care interzice numele de botoz ofensatoare pentru viitorul adult.

Eu am avut ceva mai mult noroc, binecuvîntată fiind

înainte de naștere cu un nume luminos precum viitorul pe care mi-l imaginam părinții. „Diana” a fost alegerea tatei, după numele pe care-l purtam într-un vis avut pe cînd eram încă nenăscută, iar sentimentală-mi mamă a vrut musai să mă numesc și „Bianca”, precum în „Făt-Frumos din tei”.

M-am numit apoi în felurile chipuri, pentru că eram, de fiecare dată, altcineva în ochii celor care mă priveau. „Dienuca” mi-au zis bunicii, și numele acesta, nerostit de cînd ei nu mai sînt, îmi aduce mereu aminte deopotrivă de dimineți cu soare și tulpini fragede de păpădie, și de nopți în toilul cărora mă trezeam poftînd la biscuiți cu unt și gem.

„Dienel” îmi spunea mama, nume zglobiu precum copilăria, dulce-alintat, umplînd de suris ochii mei mari.

Am fost apoi și „Dy”, și „Dee”, și „Lulu”, și „Soul” – semnături unduioase cu care-mi sfîrșeam însemnările din jurnale, la vremea căutării, cînd mă doream în fiecare zi alta.

Am fost și „Blank” pe vremea cînd citeam poezii prin cenacluri de liceu, și „Bianca” (ciudat, doar) pentru profesorele de română. „Diane” îmi amintea de Therapy, iar „Dirty Diana” – de Michael.

Mai tîrziu, cînd mă fardam violet și purtam pentagrame cu nonșalanța cu care alții eta-

lează cruci Swarowski, ei mi-au spus „Venus”, iar eu m-am numit „Illegitima”, pentru că vodca și fumul de Viceroy nu se asortau decît cu Therion.

Numele mele nu sînt decît bucățelele unui puzzle unic, eu, indiferent ce-aș spune cînd aș întinde mina a prezentare. Am fost și sînt și „Bia”, și „D.S.”, și „Soleil”...

Iar cînd mă alintă ca un moțan lenș pe asfaltul fierbinte, sînt doar „Pupu”, un „pup” mic și răsfațat, care-și ignoră anii în favoarea fericirii.

Pentru cei mai mulți, rămînd doar „Diana”, nume de zeită păgînă, zîna lunii și-a pădurilor virgine.

AM CREZUT CĂ
EMIL BOC A MURIT

Care dintre momentele următoare din emisiunile dumneavoastră v-a șocat: când a căzut Emil Boc de pe scenă sau când a sunat o femeie la radio după scandalul cu drogurile și v-a întrebat ce să-i spun fetiței ei despre asta?

Boc, de departe. E genul de întimplare pe care n-o doresc nimănui. A fost singura dată când m-am speriat chiar foarte tare. Speriat like in „scared”. Am crezut că a murit. Pentru că platforma era foarte înaltă și mă uitam în jos, prin sticlă. Și, sub mine, era Emil Boc care este un tip mic care a căzut cu un zgomot îngrozitor de foarte de sus, s-a și lăsat în cadere. Și eu vedeam de sus bucățile aia când a rămas amețit și cu ochii așa... Primul gând: „A murit!”. Egoist fiind, m-am întrebat: „Ce mă fac eu acum?”. Gânduri din astea absolut idioate. „Mi s-a dus cariera mea.” Aia murise și eu „Aoleo, cariera mea!”.

Ați rămas prieten cu Emil Boc după întimplarea asta?

Da, eu îi sînt dator lui Boc. Pentru că un om care face show-uri e dator unui om care cade în show-ul lui și care se ridică după aceea și continuă show-ul.

Adică Emil Boc are de acum cea mai bună imagine la Gheorghe în emisiune?

Nu poți să spui asta. Adică nu pot să fac ceva de genul: „Vai, ce draguț ești, Emiiiilll” (ride). Nu. Dar am un respect pentru el. Tu nu ai avea respect pentru un om care îți dă un interviu ok, care se ține de cuvînt, care își face treaba? Nu așa crește acum deodată în ochii tăi într-un mod metafizic dacă așa cădea, m-aș lovi rău și în loc să spun: „Dispari, eu mă duc la spital”, eu mi-aș reveni, aș bea un pahar cu apă și aș continua interviul? Asta e pentru mine Boc. Eu lui Boc îi sînt dator.

Aici eram „ruslan împușcat”
dincolo eram „român m... ”

Evident, Andrei Gheorghe încearcă să domine un interviu. În birou are nouă televizoare setate pe știri. Țigări. Andrei Gheorghe: „Auzi, tu chiar crezi că astea-s întrebări deștepte?”. „Midnight killer-ul” rîde des de ce spune. Face radio cu tine fără eter, are discurs, e „în aer”. L-aș fi întrebat dacă are aere de scriitor acum că-și lansează și carte sau dacă l-a ucis televizorul de când nu mai e pe la radio. Dar nu cred că mai avea vreun sens: după ce s-a întins relaxat și cu un aer împlinit pe o canapea din piele, Andrei Gheorghe era clar în viață și inconfundabil.

Interviu realizat de
Andrei Udîșteanu

Cioroianu m-a dezgustat

De ce nu l-au ales sîmbătă românii pe Mihai Eminescu la „Mari Români”?

Pentru că n-au vrut. Nu văd nimic grav că a ieșit Ștefan cel Mare. Este dreptul lor să-l aleagă. În al doilea rînd, Ștefan cel Mare a fost și un soi de răspuns la Wurmbrand. Un back-fire la apariția bruscă și la creșterea lui Richard Wurmbrand. Și atunci, pot să spun că ortodoxia s-a regăsit în Ștefan cel Mare. E oricum remarcabil că e în primii trei un poet.

Erați cam supărat la emisiune. Chiar vroiați să iasă Eminescu.

Normal că așa fi vrut să iasă. Și acum ce să fac? Să schimb eu rezultatul votului? Pe parcursul istoriei s-au întîmplat de foarte multe ori asemenea evenimente în România, cînd rezultatul votului popular nu a coincis cu părerea mea proprie. Și vreau să spun că am avut dreptate.

V-a enervat votul în sine sau comentariile lui Adrian Cioroianu la adresa dumneavoastră?

Cioroianu m-a dezgustat. M-a lasat cu gura căscată. M-a dezamăgit așa cum numai un liberal poate să mă dezamăgească. Total.

În colecția „Ego. Publiciști-că” de la Polrom II va apărea în curînd volumul *Midnight Killer*. Banalitatea s-a născut la oraș, însoțit de un CD audio

Cum era viața lui Andrei Gheorghe înainte de radio?

Auzi... tu crezi că întrebările astea-s deștepte? „Maestre, ce părere aveți despre viitor...” Vorbește normal cu mine și o să-ți răspund și eu normal.

OK, atunci vă întreb cine e mai tare: Vântu, Sărbu sau Voiculescu?

Vântu.

De ce?

Pentru că Vântu e un tip OK. Surprinzător, dar asta e. Vântu se ține de cuvînt. Eu nu am vrut să lucrez cu el, el a tot insistat. Eu am tot refuzat de multe ori. Da, se ține de cuvînt. Îl pot compara cu ceilalți doi. Aștilalți nu se țin de cuvînt.

Și totuși, Sărbu v-a lansat...

Nu m-a făcut niciodată Sărbu pe mine. Eu nu sînt un tip format de Mediapro. Probabil că asta a fost un soi de angoasă, de mulțumire a lui că spunea că eram făcut de el. Dar nu eram făcut de el. Plăcerea cea mai mare a lui Sărbu era să spună oamenilor: „Eu te-am făcut, te-am luat de pe stradă”. Iar eu urăsc asta. Sărbu nu putea să-mi zică: „Te-am luat de pe stradă”. E mult de zis aici. Sigur că ție ți-ar conveni să fac așa, un discurs despre Vântu, Voiculescu și Sărbu și să intru în detalii din astea apetisante. N-o să fac asta. Dar, ca apreciere, ți-am spus, Vântu este mai bun.

Spuneți odată că ieșiți la bere cu Vântu...

Eh, Vântu nu bea. Ieșim. Eu beau bere (ride).

L-ați întrebat vreodată despre FNI, Bancorex?

Da.

Și ce răspunde?

Spune același lucru cum spune și public. Exact același lucru. Eu nu sînt specialist în așa ceva. Iar dacă tu vrei să-ți zic ce spune Vântu, nu pot să-ți reproduc. Pot să spun doar că are aceleași argumente pe care le spune și în spațiul public.

Vă întreb pentru că v-ați creat o imagine de justițiar. Nu vă deranjează că stați la masă cu un om bănuît de toate afacerile acestea?

Bănuît, bine spus. Toate guvernele țării au încercat să-l înfunde. Constantinescu, Năstase, Iliescu. N-au reușit. Statul Român a avut la dispoziție toate mijloacele. Și n-a reușit.

Vorbiți rusa din copilărie. Gîndiți în rusește?

Tu nu vorbești limbi străine? Nu ai momente cînd delirezi în engleză?

Da, dar pentru că v-ați născut în URSS, nu aveți o legătură mai aparte cu limba rusă?

E mai profundă. Dacă mă duc în Rusia și stau o lună, visez în rusă. Așa se întimplă. Nu am nostalgii, am încintarea faptului că știu rusă. Am bucuria individului care se uită superior la românii care spun că lor le place Visotski. „Mă lași în pace, mă? Ce dracu’ știu tu ce cîntă ala acolo”.

Pavel Stratan în variantă rusească, după cum spun unii...

Aici, la o afirmație ca asta, Stratan ar veni și și-ar da singur șuturi în fund. Am așa, o superioritate ușor amuzată a celui care, pe bune!, știe ce-i cu Tarkovsky. Și rîde de românii aștia care cu una cu două „Vai! Tarkovsky, Dostoievski”...

Mai mergeți în Rusia?

N-am mai fost de mult. Mă leagă copilăria de Rusia. Aici o să sune ca un clișeu din ala de carte de citire de clasa a

patra, dar mă leagă pădurea. Cum e la Constanța marea, e pădurea în Rusia. Pentru mine, adolescența constanțeană e 80% mers la mare. Sărit în apă, stat cu gagicile, înot pe sub apă, concurs de prins raci. Iar Rusia, 80% este pădure. Marea parte a amintirilor mele e ocupată de mesteceni, de urme de schiuri în zăpadă, de băi de abur, de vodcă (ride). Toate pe rusește. Stai, să explic. Dacă te pierzi în România într-o pădure, strîngi din dinți, mergi înainte și oi ieși undeva. Ieși undeva! Dai tu de-un drum. Vezi un stîlp de telegraf, nu mori. Ei, și senzația inversă e acolo. Din pădure nu ieși niciodată. Știi cum e să mergi prin pădure și să nu vezi nici un avion, nici un stîlp de telegraf, nimic? Asta e diferența pentru mine: în Rusia e pădurea în care, cînd pleci, îți spune bunicul: „Băăi, ai grijă! Uită-te dracu’, cînd mergi cu schiurile, să îți rămîna urmele, să poți să te întorci”.

După ce spuneți, pădurea asta e ceva infircoșător...

Este. *You don't fuck with the forest, man!* (ride) Ceva de genul ăsta. Dar e și ceva magic. Adică, de ce spuneam eu că e ca un manual de clasa a patra, pentru că, îmi pare rău, astea-s imaginile. Sînt mișto. Chiar pădure, umblat prin pădure. Cu un băț în mînă. Ce poate fi mai mișto decît să umbli prin pădure cu un băț în mînă?

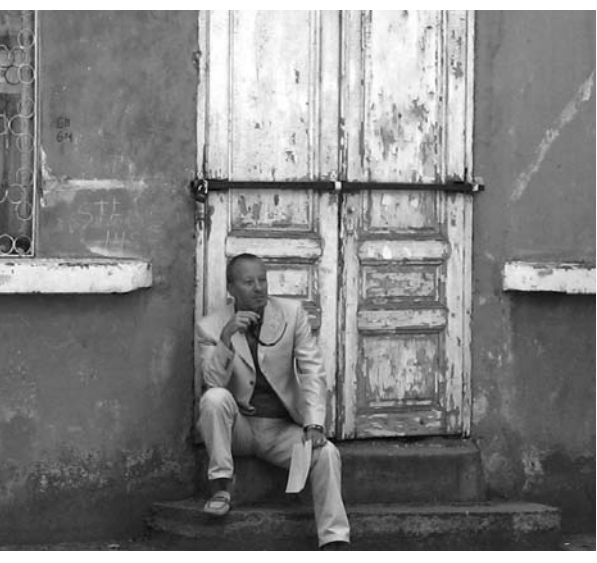
Și oamenii de acolo? Vi-i mai amintiți?

În pădure nu erau oameni.

Nu în pădure, în Rusia.

Oameni foarte mulți, amintiri foarte intense. Bătăi (zimbește). Eu eram „Romănu”, Ei

„uțit”, mămăligar“

tot timpul mă băteam cu aia pe acolo. Eram „burjuu”, „capitalist”. Le ziceam: „Și noi sîntem socialiști! Și noi sîntem pentru comunism în lume!”. Copchii... Aici eram „Rusu”, aici eram „ruslan împuțit”, dincolo eram „român mămăligar”.

Aveți un șoc cînd reveneați în România?

Nu. Asta e avantajul omului care crește în două culturi simultan. Se deschide așa, un fel de... Tu le iei normal: acolo e Rusia, copii, te joci, faci castele de nisip în Rusia. Dincoace, faci același lucru cu copiii români. Și atunci nu ai ruptura aia în cap, nu e fală nației, nu ai simpatii și antipatii astea vizibil xenofobe. Toate sînt spații în care te duci, te simți bine cu băieții de vîrsta ta. Și, de fapt, tot aia faci. Pentru că dacă ești copil și ești în America sau ești în Uganda, pînă la urmă ajungi tot să joci fotbal... Probabil în Uganda cu un cap de om (rîde).

Sau două...

Da, sau două. Dar tot pe alea le faci. Și ești relaxat.

Uitindu-vă acum înapoi, vă puteți da seama de atmosfera apăsătoare din URSS?

Nu. În România a fost mult mai greu. Cred că în ultimii zece ani ai lui Ceaușescu, era mult mai greu. La ruși începuse „Perestroika”, mai băgaseră parfumuri franțuzești. Noi n-aveam curent, mămă! Ce dracu! Tu știi că mă duceam în Rusia iar-na, ca să-mi fie cald? Ce paradox vrei mai idiot decît asta?

Toată familia se retrăgea în Rusia?

Ei, toată familia. Așa ca un trib (rîde).

Ca o familie regală: reședința de iarnă și de vară...

Ei, era un prilej să te duci dracului și tu în Rusia, ca să stai și tu la căldură, să faci baie, în timp ce afară erau minus un miliard de grade. Umilitor!

Dar experiența în Rusia era mai mult vilegiatură. Viața era în România. Și, atunci, eu nu resimțeam dramele sistemului. Pentru că te duceai în vacanță și orice copil se bucură. Eram copil.

La urma urmelor, și copiii românilor se bucurau că erau pionieri...

Exact, exact. Și, fiind în vacanță, era și un spațiu de asta al excelselor extatic-bucuroase. Acolo, dacă stăteai, se puneau mese, veneau rude, dădeai cadouri, primeai cadouri. Și toată existența asta era paralelă cu societatea.

Dar, de fapt, în comunism, toată lumea își crea existențe paralele pe lingă stat. În caz că nu puteau să supraviețuiască. Ori și-o făceau în cap, începeau, nu știu, să citească, să se schizofrenizeze, sau își făceau în prieteni și acolo fugeau de viața asta de căcat și timpită.

În plus, oamenii cu care mă vedeam în Rusia erau foarte mișto. Erău conversații mișto, erau discuții mișto, erau indivizi inteligenți. În familia noastră, inevitabil aveam de-a face cu niște oameni extrem de sofisticăți.

La noi în casă venea Maya Plisetskaya, venea Maris Lijepa, venea foarte multă lume de la Bolshoi Teatr. Veneau foarte mulți scriitori, tipi deștepti. Aveam o Dacie... E puțin cam mikhalkovian ce-ți spun eu acum: o Dacie la marginea orașului, unde se bea ceai, oamenii vorbesc, se împacă, se distrează, se duc în pădure și se întorc.

Mother-fucker pucii!!

Ați debutat ca reporter la Radio Constanța. Cit de „nebur” putea fi Andrei Gheorghe la Radio Constanța?

Asta e din categoria „întrebări timpite”?

Vă întreb pentru că un radio cum era radioul de atunci nu permitea pe post o atitudine ca a dumneavoastră.

Nu trecea nimic, îți dai seama. Era 1991, a fost, de exemplu, la ruși, puciu cînd au vrut să-l dea jos pe Gorbaciov, cînd s-a suit Elțin pe tanc etc. A fost puciu celor șase generali. Șiăștia nu vroiau să dea pe post. Dar așa era! Pentru că nu aveai voie să dea fără aprobare de la centru, de la București. Și, prin urmare, toată România nu știa. Puciu a avut loc dimineața, pe la ora 5 sau 6, ora Moscova. Băi, Moscova, Rusia e lingă tine, pucii!!! Mother-fucker pucii!!! Ce poate fi mai înspăimîntător? Și toată presa tăcea. Și toată lumea își zicea că trebuie să așteptăm să vedem ce zic ai noștri de la centru, seara, la știrile de la 19.

Și ce-ați făcut?

Evident că am intrat „în aer” și am avut o bandă cu declarația aora cu puciu, am făcut un comentariu și am zis: „Bă, uitați, asta e puciu!” și m-au luat de pe post. N-am mai avut voie să intru după aia pe post.

V-au dat afară?

Da. Măi, ei sincer credeau că așa trebuie să aștepte, că așa e normal, să îți se spună de la centru. În timp ce eu credeam că e absolut aberant. „Noi sîntem presă? Nu știu ce dracu’ sîntem noi!” Oricum, asta se petrece, nu trebuie să aștepti pînă seara, trebuie să le zici oamenilor ceva. Măcar să le spui: „E puciu la ruși!”.

Cu Năstase a fost ceva pittbullian

V-ați lovit de ordine „de la centru” și mai recent, după emisiunea electorală în care au fost invitați Adrian Năstase și Traian Băsescu, cînd v-au dat afară pentru că a luat Năstase nota 6 în emisiune...

A long time ago, frate! Cu totul altă chestie. Am trecut de la sistemul osificat la pilde și răzburările bizantine.

Atunci a fost tot Năstase în spate?

Din punctul meu de vedere, Năstase a fost în spate la orice. Și dorința mea a fost să-l dărim pe Năstase. Pentru mine a fost ceva personal. I took it personally! Chiar a fost „Eu contra ta”. I-am și zis-o: „O să vezi, o să te distrug!”. Cu Năstase a fost ceva pittbullian (rîde). Asta-i tare, pittbullian! Dar e corect.

Nu v-ați temut de el?

Sigur că m-am temut. Fii atent: tu știi că, pe bune, dacă vrea, și astăzi sistemul te distruge? E mai complicat ca înainte, dar se poate. Asta e democrația: complică accesul unei categorii la pîrghiile puterii. Dar e ușor pentru Ei, cu E mare,ăștia care patinează acolo, pe lacul ăsta înghețat din politică, parlament, administrație. Sînt partide, sînt șmecheri, sînt indivizi cu funcții, nu e vorba de un partid, e așa, o adunătură. Noi sîntem mai jos decît ei, dar ei patinează, ei fac regulile patinajului, ei... Și, dacă sistemul vrea, te îndoaie

pe bune. Chestia aia cu fumatul a fost clar creată de sistem.

Tot Năstase e și în spatele poveștii ăsteia?

Știu că sună a paranoia. Probabil te gîndești ce hamster nervos e ăsta. Roarh-roarha-arh! Aia a fost greșeala de nepermis a lui Năstase. A intrat în familie. Pînă atunci era ok.

Chiar aveți dovezi că el s-ar fi implicat în povestea aceea?

Dovezi nu ai niciodată. Ce înseamnă „dovezi”? Asta-i ca mita la români.

Mă rog, măcar l-ați întrebat vreodată dacă are vreo legătură cu asta?

Știi prea bine că și mine că ăstea sînt întrebări inutile. Da, sînt acuzații. Îi spui: „Bă, ai fost măgar”. Dar asta nu înseamnă că el cade în genunchi și spune: „Ahh, am văzut lumina! Îmi pare rău!”. Știi, am și un sentiment de nedreptate. Pentru că Năstase nu mai e subiect pentru mine. Eu am terminat-o cu Năstase, pe bune. Îl invit la emisiuni, s-a terminat.

Și acum de cine o să vă mai agățați, pe cine o să mai „vînați”?

De cine... Să-i zbor capul lui Cioroianu? S-o iau personal? Nu. Asta nu e personal. Asta e emisiune, televiziune, spațiu în care te afli la un moment dat. Ce m-a enervat la Cioroianu, și am de gînd să-i scriu, să-i răspund pentru asta, nu este ce mi-a făcut el la emisiune. Aia m-a dezamăgit și m-a iritat. Știi cum e, te iriți acolo la emisiune și ai vrea să-i tragi una. Dar m-a dezamăgit pentru că el era alt de prost, înțit nu și-a dat seama că eu nu vorbeam despre el. În mîntea mea, îi făceam grația de a-l considera istoric, nu om politic. Și, făcînd mișto de un om politic, eu nu am făcut mișto de Cioroianu. E absolut incredibil! A fost absolut unfair, exact de căcat. Ce zicea? „Psihopat”, „drogat”, în sfîrșit, tîmpenii. Însă la sfîrșit m-a amenințat. Din cauza asta o să-i scriu și o să-i spun că eu urăsc oamenii care spun: „O să vezi tu”.

Credeți totuși că faceți parte din aceeași „ligă” cu Adrian Cioroianu?

Ligă? Adică șmecher, putere, autoritate?

Același tip de intelectual.

Eu nu sînt intelectual. Intelectualii sînt alții. Djuvara e intelectual. Pleșu e intelectual. Eu nu sînt. Eu sînt a media personality, care este o definiție și îngîmfată, dar și umilă.

Sînteți și un brand.

Păi, da. Eu sînt o persoană care se exprimă acolo, în media. Nu-s intelectual, nu scriu cărți, n-am doctorate.

De ce nu vă înregistrați numele ca brand?

Ca Gigi Becali? Nu. Eu mi-am înregistrat numele, dar din alte motive. Nu am vrut să facă cineva Andrei Gheorghe SRL și să facă o nefăcută. Asta e o protecție meschină. Dar nu la OSIM, nici nu pot să-l înregistrez la OSIM. Să nu mai abă nîci un copil voie să se numească Andrei Gheorghe. Am o senzație de insatisfacție cînd oamenii spun „Salutare!”. Pentru că mie mi se pare că asta trebuie s-o spun doar eu!!! (rîde) Voi n-aveți voie! Sînt cuvinte pe care crezi că le confîși.

REPERE

- » **Andrei Gheorghe (n. 1962) este absolvent al Facultății de Limbi Străine (secția rusă-engleză), Universitatea București.**
- » **Între 1991 și 1993 a fost reporter special la Radio Constanța și a realizat mai multe emisiuni la posturile Radio Sky Constanța (1993-1996; „Vi-deomania”, „Vineri 13” și „Midnight Killer”), Pro FM București (1996-2002; „13/14”), și „Lanțul Slăbiciunilor” la Pro TV.**
- » **În 2002 și 2003 realizează la Antena 1 emisiunea „Gheorghe” și reia „13/14”, mai întîi la Radio 21, apoi, în perioada 2005-2006, la Radio Total.**
- » **A avut un rol secundar în filmele Amen al lui Costa Gavras, Tinerețe fără tinerețe al lui Francis Ford Coppola (film aflat în faza de producție) și a colaborat cu Paraziții pentru albumul Irefutabil.**
- » **Din 2004 este consilier media și realizator de emisiuni („Politică, frate” și „Am o știre pentru tine”) la Realitatea TV.**
- » **A scris la „Academia Cațavencu” și este colaborator permanent al ghidului „24-FUN”.**
- » **În afară de realizarea de emisiuni radio și TV, a deținut funcții de conducere la posturile unde a lucrat: director general al Radio Sky Constanța și Pro FM București, director de programe al trustului Media Pro, consilier în probleme de marketing la Antena 1 București. În prezent este consilier media al trustului Realitatea.**

LECTURI ÎNTRERUPE

Doris MIRONESCU

Suflete moarte, with a vengeance

Îmi amintesc că în săptămînalul „Expres-magazin” de la începutul anilor '90 exista o rubrică de mondenități literare la care cititorii revistei îi se cerea să răspundă, pe scurt, la următoarea întrebare: „Cum ar fi continuat Marin Preda *Delirul*?”. Contextul era acela al zvonurilor aiuritoare despre posibila ucidere comandată a prozatorului din cauza publicării de nepermise dezvoltării istorice în proza sa (vezi *Cel mai iubit dintre pămînteni*). Întrebarea era: cum ar fi arătat partea a doua a *Delirului* scrisă în libertate?

Evident, cititorul nu avea cum să ghicească eventuala intenție a scriitorului. El înclina să-și proiecteze propriile dorințe față de acel ipotetic roman. De altfel, majoritatea celor care se angajau să ofere o ipoteză de continuare a *Delirului* vedeau numai dezvoltări violente, evoluții dramatice, prăbușiri spectaculoase. Paul Ștefan, „al lui Parizianu”, urma să devină deținut politic, trădat de prietenii sau de logodnică într-o variantă, ajuns în cele mai înalte cercuri ale puterii în altele, urma să sărăcească și să agonizeze, apăsător de suferință morală, în întreg „obsedantului deceniu” sau să își inventeze o conștiință de „om nou” și cinic. Nu rețin toate variantele identificate atunci, dar îmi amintesc că erau puternic impregnate de aerul epocii: memorii carcerale, resentimente și o privire îngurată adresată trecutului.

Dar oare sînt posibile în literatură continuările marilor texte? Nu în mod parodic, fără parabolă sau intertextualitate. Ce-ar fi ca lucrurile să se petreacă la fel ca în cinema: a avut succes *Die hard*? Se filmează neapărat *Die hard with a vengeance*? Întorcîndu-ne

» Dar oare sînt posibile în literatură continuările marilor texte? Nu în mod parodic, fără parabolă sau intertextualitate. Ce-ar fi ca lucrurile să se petreacă la fel ca în cinema: a avut succes *Die hard*? Se filmează neapărat *Die hard with a vengeance*!

la literatură: cum ar fi ca Vladimir Makaniin să scrie versiunea proprie a părții a doua din *Suflete moarte*, aceea aruncată de autor în flăcări? Sau Cărtărescu să producă urmarea celor trei capitole rămase din *Sub pecetea tainei*, scrierea neterminată a lui Mateiu Caragiale? Ce s-ar mai putea întîmpla cu Alioșa, a cărui poveste, după cum se afirmă pe ultima pagină a *Fraților Karamazov*, abia începe?

Nu s-ar putea spune că precedentul nu există. Ce altceva decît o continuare bazată pe succesul la public este resuscitarea lui Sir John Falstaff în comedia *Nevestele vesele din Windsor*, după ce Shakespeare avusese grijă să-i plîngă moartea în *Henric al V-lea*, alături de Pistol, Nym, Bardolph și Mistress Quickly? Sau să ne gândim la un alt caz ilustru. Succesul nemăsurat al unui personaj l-a obligat pe autor să-l... ucidă, ca astfel să-și protejeze moștenirea. Nu, nu e vorba de J.K. Rowling și de al său Harry Potter (chiar, a citit cineva chestia aia?), ci de însuși Cervantes și eroul său Quijote. Deranjat, se vede, de folclorizarea eroului său și de circulația de aventuri neautorizate, prostesc-hilare, fără nici o noimă, ale acestuia, Cervantes scrie partea a doua a romanului său, lăsîndu-l la final pe nemuritorul hidalgo să-și găsească moartea. Vor fi fost la mijloc rațiuni de marketing și proprietate intelectuală: odată ucis personajul, nimeni nu mai putea să-l fașifice. Pe de altă parte, gurile rele vorbesc de gelozie. Cervantes, eroul de la Lepanto, s-ar fi simțit concurat nelolial de un erou închipuit. Cine știe, o fi fost gelos și din cauza Dulcineei...

Singurul exemplu pe care mi-l amintesc de continuare reușită a subiectului unui autor de către un alt autor este *Eneida*. Vergiliu s-a angajat într-un agon împotriva părintelui poeziei grecești și l-a cîștigat. Iar *Eneida* este altceva decît *Odiseea*, chiar dacă se plasează în continuarea aceleiași *Iliade*. Cititorii mei, mai inteligenți decît mine (dar să știți că asta nu-i nici o scofală!), au deja în minte alte continuări de succes în istoria literaturii și se vor grăbi să mi le indice pe pagina de web a „Suplimentului”. Le mulțumesc anticipat și îi asigur că, asemenea celebrului motor tecucean, asta nu le va folosi la nimic!

Voi fi numit Ucigașul

Trebuie spus că am început să scriu această cronică (cel puțin în minte) chiar în Istanbul – nu se poate lectură mai apropiată de ideal decît cea din balconul Hotelului „Butik Star”, de unde priveam Cornul de Aur și puteam auzi chemarea la rugăciune. Pamuk, la fel ca și noua vedetă din Turcia, Elif

Shafak, e un tip care mizează pe masochismul cititorului din țara sa de baștină: asta pentru că nu încetează să le amintească conașionalilor despre genocidul aplicat armenilor în 1915, moment glorios din istoria otomană despre care nimeni nu vrea să vorbească în Turcia modernă și fără de prihană.

Bogdan-Alexandru Stănescu

În fine, să sperăm că nu doar repetatele sale interviuri de acest gen i-au adus Premiul Nobel pentru Literatură. Asta pentru că este, într-adevăr, un autor în ale cărui romane trebuie să te adîncești, fie și pentru a obține celebrul sentiment al stranietății, fie pentru a avea ocazia unică de a plonja în lumea unei miniatu-ri... *Mă numesc Roșu* tocmai asta este: miraculosul abordat cu naturalețe – identificarea cu lumea artei miniaturale, a crimei din serai, a firului de mătase folosit la sugrumarea celui ce fluiera-n moschee... etc.

Este, dacă vreți, un fel de *Numele trandafirului*, a cărui acțiune se petrece în lumea mîncată de invidii a miniaturistilor de pe lingă palat, în vremea mărețului Pađișah Murat al III-lea. Acțiunea se întinde pe cîteva zile bune într-o iarnă cu ninsori abundente, din anul 1591. Tagma este cutremurată de uciderea celui mai blind dintre miniaturisti, un conformist a cărui „relatare” de pe fundul puțului unde a fost aruncat de ucigaș vine ca o confesiune din lumea de dincolo: „Acum sînt un om mort – un cadavru pe fundul unui puț. A trecut multă vreme de cînd mi-am dat ultima suflare, inima mi s-a oprit demult, însă nimeni, în afară de ticălosul meu ucigaș, nu are habar de ce mi s-a întîmplat”. Romanul este format din asemenea monologe care se intersectează, din redări caleidoscopice ale unor aceleași evenimente prezentate subiectiv. Deja învechita tehnică a oglinzilor, care capătă însă un aer „exotic”

tocmai datorită unui univers necunoscut. Partea mai interesantă intervine în momentul în care trebuie să alegi ucigașul, străbătînd puzzle-ul „minciunilor” stilistice. Unul dintre cei trei miniatu-riști, numiți Măslină, Fluture, Barză, plus un bonus (îndrăgostitul-și-nu-prea Negru), este, în același timp, și Ucigașul. Numai că viziunile interioare ale Ucigașului, aflat într-o perpetuă transformare după crimă, implică o dublă prefăcătorie: una față de narațiunea în sine, alta față de personajele care îl înconjoară. Avem așadar de dezlegat două enigme narative: citim, o dată, cu vigilența unui detectiv, spusele celor patru, apoi relatărea criminalului. Două dintre narațiuni ar trebuie să coincidă stilistic. Nu se întîmplă. Asta pentru că Ucigașul este într-o perpetuă schimbare – una asemănătoare putrefacției. Ochii săi devin atenți la tot ce înseamnă umbră, mizerie, pot sesiza minciuna, păcatul de pe umeri

celor din jur, plimbările sale nocturne devin lungi rememorări ale crimei, dar și viziuni pure.

Nu există alb sau negru în conturarea personajelor

Pe fundal are loc și o poveste ciudată de dragoste între Negru și frumoasa Șekure, care o dată vrea, o dată nu vrea, așteptînd întoarcerea unui soț mai mult ca sigur mort, ezitînd între fratele acestuia, dragostea părintească și insistențele eterne ale lui Negru. Cel din urmă e într-o căutare înfrigurată a tineretii pierdute – a fost refuzat de Șekure în „copilărie”, lucru ce l-a făcut să apuce drumul strănătății. Întoarcerea sa coincide cu prima crimă, care-l transformă într-un detectiv involuntar. Ambiguitatea pe care se sprijină construcția personajelor lui Pamuk e una excepțională: nu există alb sau negru în conturarea lor – deși o iubește pe Șekure și îi respectă tatăl, Negru nu poate decît să profite de omorîrea acestuia pentru a o lua de nevastă...

Îmi amintesc vizitarea Haremului din Top-Kapti și de cuvintele celui care m-a întovărășit: „Nu cunosc loc în lumea asta mai apăsător și mai trist.”

© foto: SCANPIX

SEMNAL

Alexandru Paleologu, *Ipoteze de lucru*, ediția a III-a, Seria de autor „Alexandru Paleologu”, Editura Cartea Românească, 424 de pagini, 29,95 RON

„Nimic rigid, inert, în bagajul intelectual al eseistului. Ideile, citatele, relațiile vin de la sine, exact cînd e nevoie de ele. Sigur, spontaneitatea aceasta presupune, pe lîngă vocație, o tehnică. Alexandru Paleologu știe foarte bine cum se joacă naturaleța. Eserurile lui sînt cauzate superioră, înaintînd, *bâtons rompus*, prin-terparanteze, amintiri personale, divagații, glume, dar coagulate todeauna în jurul unei idei, pe care doar cine nu vrea n-o vede. Spiritelor dogmatice li se pare că eseistul bate cîmpii. Cărți despre Sadoveanu (care nu era altfel decît cea de azi, deși se ocupa de un singur scriitor) i s-a reposedat că vorbește doar despre trei opere sau chiar că nu vorbește nici despre ele, pierzîndu-se în incursiuni erotologice și demonologice. Ca și cum n-ar exista – în critică, în viață – decît magistrala simțului comun pe care merg, att de siguri pe ei, toți înși lipsiți de har și de imaginație! Există nenumărate drumuri și poteci, unele tîind de-a dreptul, altele ocolind. Pe acestea le iubește Paleologu. Ca să nu mai spun că, în aparenta badinerie din cărțile lui, densitatea ideilor este incomparabil mai mare decît în attea studii serioase și docte!” (Nicolae Manolescu)

De la un anumit moment (istoric), hruba asta a devenit teatrul unor omoruri care stabileau mersul Imperiului Otoman. Exact aceeași apăsare o emană și romanul lui Pamuk. Ai senzația răcirii într-un glob de cristal, unde pașii răscolesc zăpada așternută în nemăsurare.

Cartea este o minunăție gravură care emană melancolie

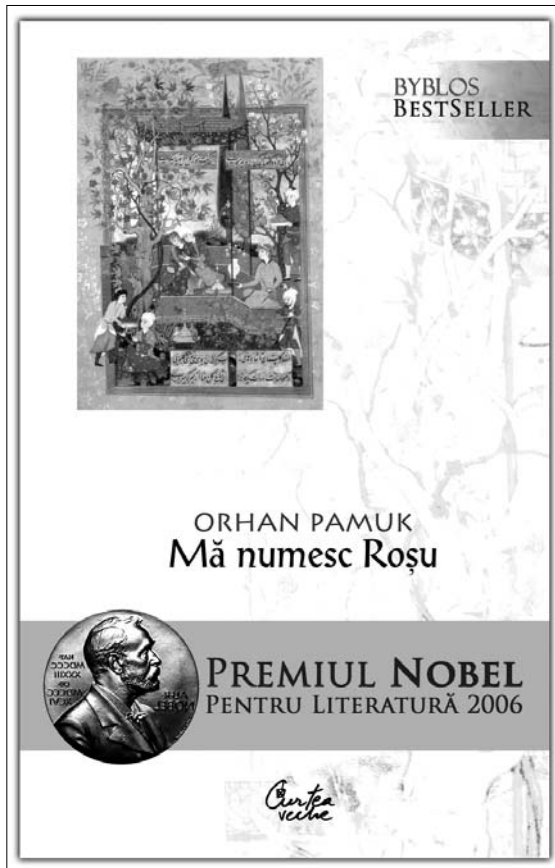
Povestea detectivistică a lui Pamuk e spusă cu atît de mult talent încît paginile acestei ficțiuni îți dau la final imaginea unei lumi pe care altfel n-ai putea s-o înțelegi.

„Dacă mi s-ar fi spus că, pe vremuri, Istanbulul era mai sărac, mai mic, mai fericit, poate că n-aș fi crezut, dar așa îmi grăia inima. Casa iubitei mele se afla în același loc, înconjurată de tei și de castani, dar cînd am întreat de ea, din poartă, am aflat că aici locuia acum altcineva. (...) Dar să nu vă istorisesc acum toate astea; am să vă spun doar că de ramurile teilor din vechea grădină atrănu turțuri de gheață de mărimea degetului meu mic și că grădina de ale cărei zile calde, văratice, scaldate în verdeață și soare, încă îmi aminteam, evoca moartea prin dezolare, prin zăpadă și prin neorînduială.”

Așa debutează povestea lui Negru, printr-un pasaj care te introduce în atmosfera morbidă generală, în lumea crimei, a unui Roșu amestec de vișină putredă și trandafiriu de carne vie, în fine, o lume binuită de gînnul melancoliei. De fapt, Negru este, pe tot parcursul romanului, un exponent al acesteia. Cartea în sine este o minunăție gravură care emană melancolie.

Cînd, în fine, Negru sosește în brațele lui Șekure, cu umărul despicat de hangerul lui Velican Efendi, persanul, cel căruia i se spunea, în atelier, Brînză, cînd totul pare să se fi mîcheat cu bine, intervine ultima povestire, cea a eroinei: rana lui Negru n-a făcut decît să-i dezvăluie adevăratul temperament, i-a folosit ca pretext pentru tot restul vieții spre a privi lumea cu capul aplecat, măcinat de istoria unei iubiri ratate la momentul potrivit... Iubirea dintre cei doi nu este niciodată deplină, ci sfîșiată de fulgerări oțelite, ca de hanger. Totul într-o iarnă grea din Istanbul, cînd roșul devine mult mai vizibil pe stratul de zăpadă.

Pe lîngă poveștile de iubire și crimă intervine și stratul filosofic al romanului, de fapt o temă recurentă în discuțiile personajelor: este bine ca miniaturistii să adopte stilul ghiaurilor în miniatură? Ba chiar să folosească unele

» Orhan Pamuk, *Mă numesc Roșu*, traducere de Luminița Munteanu, colecția „Byblos”, Editura Curtea Veche, 2006

Diavolului, perspectiva? De aici pleacă și intriga polițistă, din dorința Măritului Pașah de a avea o carte ilustrată cu asemenea tehnici:

„Pentru că picturile măștrilor persani, ba chiar miracolele celor mai mari măștri din Herat au fost privite, în cele din urmă, ca o parte a decoratiunii hărăzite chenarului, nu se leagă nimeni de ele, socotind că pun în lumină frumusețea scriiturii, miracolele înfăptuite de calligrafi. Cîți oameni vād, de fapt, pictura noastră? Însă pictura decorativă ori

miniatura pe care o plămăuim folosindu-ne de meșteșugul măștrilor frînci trece de pragul simpli decoratiunii și începe să fie portret de-a binelea. Iată, asta este ceea ce nu îngăduie Preasfîntul Coran, asta nu-i era deloc pe plac Profetului nostru”.

Aici se află nodul intrigii unui roman excepțional, tradus la fel de bine de Luminița Munteanu. Și, acestea fiind zise, dat fiind că aici scriu articole publicitare, cum au spus unii, i-aș ruga pe cei de la Curtea Veche să mă plătească.

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

„Sahalinomania”

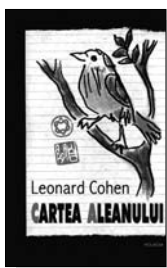
Că „vizitarea” insulei Sahalin a fost de maximă importanță pentru „scriitorul” Cehov (chit că „omul” și-a dăruit cu brio sănătatea și așa ferenițită) o demonstrează, în mic, și felul în care a publicat povestirea *Profesorul de literatură*.

Capitolul întii apare în 1889, singur-singurel, sub titlul *Filistinii*. De ce? Anton Pavlovici îi explică, într-o scrisoare (12 noiembrie, 1889, decî înainte de Sahalin), lui A.S. Suvorin: „Povestirea asta are o istorie amuzantă. Aveam de gînd s-o termin astfel încît să nu mai rămînă nici urmă din eroii mei, dar m-a pus naiba s-o citească alor mei care m-au rugat în cor: «Iartă-! Iartă-!». Așa că mi-am cruțat eroii, din care pricină povestirea e tare searbădă”. „Omul fără splină” mai avea momente de duioșie, familia îi mai tempera cruzimile! Capitolul al doilea e tipărit abia după cinci ani, în 1894!!! Într-adevăr, nemaicruțindu-i, praful și pulberea gri se alege din eroi! Iată finalul. Nikitin, „fericitul” soț al drăgălașei Maniusea, scrie în jurnalul său: „Unde mă află, Doamne! Mă împresoară și mă copleșește banalitatea. Oameni plicticoși, meschini, strachini cu smîntîna, ulcioare cu lapte, gîndaci negri, femei toante... Nu există nimic pe lume mai înspăimîntător, mai înjositor și mai descurajant decît banalitatea (subl. mea, E.B.). Trebuie să fug de aici chiar astăzi, altfel voi înnebuni...”. Acum nimeni și nimic nu-i mai poate sta în cale. Înșuși Tolstoi va fi făcut harcea-parcea în altă scrisoare (17 decembrie 1890), tot către Smirnov: „Înainte de a pleca, *Sonata Kreutzer* era pentru mine o adevărată minune, pe cînd acum mi se pare ridicolă și idioată”. Chiar așa, negru pe alb: *i d i o a t â!* Rușinat parcă de enormitatea ereziei, adaugă imediat: „Poate că m-am maturizat datorită călătoriei, sau poate că mi-am ieșit

din minți – cine știe?!”. El, Cehov, știe ce știe!! Dovada? Șirul de capodopere ce urmează anulului 1890, anul „sahalinomaniei”!

Caietele de însemnări cehoviene au un farmec acut, penetrant, ce-l depășește uneori (aș îndrăzni să exagerez!) pe cel al povestirilor și nuvelor în care, o parte, s-au dizolvat. Oricum, se citesc altfel. Poftim: „X. a venit la prietenul său Z., unde a rămas peste noapte. Z. este vegetarian. Ei stau la masă. Z. explică de ce nu mănîncă carne. X înțelege, are totuși o nedumerire. «Atunci pentru ce mai sînt pe lume porcii?» X. s-ar învoi ca animalele să fie libere, dar nu înțelege să dea libertate și porcului. Noaptea el nu poate dormi, se chinuiește și întrebă mereu: «Dar dacă nu-i mîncăm, pentru ce mai sînt pe lume porcii?». Iată și drama unui licean hipersensibil: „Un licean invită o doamnă să ia masa cu el la restaurant. Nu are decît o rublă și douăzeci copeici. Are de plată patru ruble și treizeci copeici. Neavînd bani, izbucnește în plîns. Patronul restaurantului îl trage de urechi. Cu doamna discutase despre Abisinia”. O soluție matrimonială *à la Cehov*: „Are două soții: una la Petersburg, cealaltă la Kercî. Veșnice scandaluri, amenințări, telegrame. L-au exasperat, aducîndu-l pe pragul sinuciderii. În cele din urmă găsește o soluție: le-a adus pe amîndouă în aceeași locuință. Nedumerite, ele au înlemnit și au tăcut: astfel omul și-a asigurat liniștea”. De la cauză la efect: 1) „26 martie. Plouă. Trebuie să gust neapărat ciuperci cu smîntînă”; 2) „Condamnările la moarte au dat naștere vagabondajului”. „Culmea gramaticii: «Fiul diaconului are un ciine pe care l-a poreclit Sintaxa.»” *Caietele* lui Anton Pavlovici merită răsfoite cu atenție și delicii...

SEMNAL

Leonard Cohen, *Cartea aleanului*, traducere de Șerban Foartă și Cristina Chevereșan, postfață de Mircea Mihăieș, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 248 de pagini, 36.95 RON

Leonard Cohen este celebru pentru cîntecele, versurile și cărțile sale, îndrăgite deopotrivă de cititori și pasionați ai muzicii. *Cartea aleanului*, noul său volum de poezii așteptat timp de douăzeci de ani, îi urmează bestsellerului apărut în 1993, *Stranger Music*. Poemele, pentru prima dată reunite într-o carte, au fost scrise la Mt. Baldy și Los Angeles, Montréal și Mumbai. Excelent concepută, această uimitoare colecție de poezii este însoțită de ilustrațiile provocatoare realizate de autor, care se întrepătrund în mod emoționant și neașteptat cu poezia atemporală, meditativă, adeseori de un umor negru. Cartea conține toate elementele care i-au adus lui Leonard Cohen recunoașterea internațională a măiestriei limbajului său.

„*Cartea aleanului* are tonul, anvergura și aerul marțial al finalului de carieră. E în egală măsură recapitulativă și prospectivă, dînd impresia că închide și deschide, prin cele peste o sută șazeci de poeme și patruzeci și trei de desene (cele mai multe autoportrete), o etapă în creația poetului. Strategia e cit se poate de limpede: alături de desene, adică de imagine, e convocat și sunetul, pentru a obține harta în relief a unui suflet niciodată tîmăduit. În mod esențial, poezia lui Leonard Cohen este una de dragoste.” (Mircea Mihăieș)

ROMÂNIA LA RAPORT

cu discoteca PORA

Un dialog în FM
în care
întrebările nu rămîn
fără răspuns

ORA 17:00

de Luni pînă Vineri

mesaje la: romanialaraport@infomix.ro

TEATRU LA ROTISOR

Mihaela MICHAÏLOV

Tăiat în două tomberoane

Gangster-ul e băiatul ăla rău care împușcă, bea mult, face afaceri murdare și vorbește urf. Băiatul care te ucide cu zimbetul pe buze când te aștepți mai puțin. Îți plătește totul pînă la ultimul peni. Așa că, pentru orice măr caramelizat pe care ți-l face cadou, trebuie să-i dai banii înapoi. E simplu. Nici o glazură nu-i pe grati.

„Cred cu adevărat că e posibil să te trezești într-o dimineață și să scrii ceva care schimbă totul. La orice vîrstă, oricînd, să scrii din imaginație”. Afirmatia dramaturgului englez Jez Butterworth, născut în 1969 la Londra, trasează liniile de forță ale unei scriituri care forează în imaginația documentată. Acest tip de imaginație este cum nu se poate mai vizibil în *Mojo*, piesă după care Butterworth a făcut un scenariu de film regizat de el însuși în 1997. Scris de un englez, *Mojo* este un text american pînă în măduva fiecărui cuvînt și a fiecărei gradații conflictuale, cu un umor tipic mafiot. Poate că tocmai aici este și marea problemă a spectacolului regizat de Radu Dragomirescu. Este mult prea american, mult prea calchiat pe convențiile unei lumi cu rapel direct în societatea gangsterilor americani și în *underground*-ul criminal al cluburilor, în care cadavrele fac legea zilei. Referințele cu un declic mental clar la „zona interzisă” muritorilor de rînd au un grad de specificitate pe care nu ai cum să îl diminuezi. Exact ca în *Cum o fi*, Radu Dragomirescu construiește bine contra-punctul situațiilor și generează poli de conflict din gradații schimbului de replici și a felului în care conduce jocul actorilor. Pe de altă parte, *frame*-ul prea american apasă pe structura spectacolului și, într-un anume fel, îl și marginalizează. Îl închide într-un context individualizant de care ne despart foarte multe. Cit de relevant este pentru noi un spectacol despre spațiul unei lumi cu care avem destul de puține în

comun și ca semnificație, și ca tip de conținut? Ne raportăm în vreun fel la discursul și la ambientul pe care montarea le propune și care sînt foarte aproape de scenariul filmelor de acest gen?

Pe creșterea și descreșterea prăgurilor tensiunii și comicului e condentrată toată acțiunea piesei. O acțiune de atmosferă în care patronul unui club din Soho este omorît de un alt gangster din cauza unui puști, considerat noua revelație a muzicii rock. Ezra și Sam Ross își dispută atracția pentru Silver Johnny. Johnny-geacă, geacă-Johnny. Ezra este omorît, tăiat și pus în două tomberoane. Fiul lui, Baby, tipul șmecherășului care n-are habar de ce se întîmplă în jurul lui și care e obsedat în același timp de faptul că nu reacționează cînd și cum trebuie, îl răzbuună în final. Clubul devine un *reminder* al confruntărilor și tensiunilor care se sparg în împușcături, iar scenografia este și ea o marcă perfectă a identității spațiului: lăzi goale, mese vechi.

În *Mojo*, băieții se joacă de-a șoarecele și pisica. Se tachinează, glumesc, se umilesc cu un cinism extrem, intră în panică și devin agresivi cînd lucrurile le scapă de sub control.

Mojo este un spectacol suspendat în timp și în spațiu, cu câteva lungimi care ar fi putut fi foarte bine reduse mai ales în a doua parte, în care acțiunea trenează. Un spectacol cu câteva roluri convingător create de actori care intră excelent în registrul propus (Bogdan Dumitrescu, Bogdan Talașman, Radu Zetu), la limita dintre rizibil, sarcasm și maxim dramatism.

Mojo de Jez Butterworth, traducere: Bogdan Budeș, Teatrul Foarte Mic din București. Cu: Vitalie Bantaș, Radu Zetu, Bogdan Talașman, Bogdan Dumitrescu, Constantin Lupescu, Costel Bojog. Regia: Radu Dragomirescu. Scenografia: Viaceslav Vutcarlov.

© Foto: Zimifina Nedasche

Revoluția din Ungaria 1956. Între politică și muzică.

La începutul lunii noiembrie 1956, în săptămînalul „L'Espresso”, Jean-Paul Sartre își exprima condamnarea, „în întregime și fără nici o rezervă”, a intervenției sovietice în Ungaria și califica politica postbelică a Moscovei drept „doisprezece ani de teroare și imbecilitate”.

Liderii sovietici constituiau „un grup care astăzi surclasează stalinismul după ce îl denunșaseră”. Conducătorii Partidului comunist francez își aveau partea lor în diatribă: „Fiecare din frazele lor, fiecare din gesturile lor este încununarea a 30 de ani de minciună și scleroză”. O declarație asemănătoare făcea și Albert Camus, care se anunța gata să ia inițiativa unui boicot al Națiunilor Unite în cazul în care acestea nu votează o rezoluție cerînd „retragerea imediată a trupelor sovietice” din Ungaria.

Un moment rar de convergență între intelectuali, care îl făcea pe unul dintre conducătorii *Congresului pentru libertatea culturii* – organizația dirijată de CIA pentru a coordona în vest ostilitățile Războiului Rece pe plan cultural și a contracara propaganda sovietică – să constate apariția unor „anticomuniști comunisti” francezi și să distribuie în mii de exemplare cele două declarații. Sartre însuși flirtase cu stalinismul și pleddase pentru muzica angajată, mergînd pînă la a demonstra sofisticat rolul de ferment social, jucat la vremea sa, de... *Clavecicul bine temperat* al lui Bach.

În Ungaria anului 1956, Uniunea Compozitorilor se alăturase revoluției anti-sovietice, iar intrarea tancurilor în Budapesta și reprimarea revoltei aveau să ducă la refugiarea în Occident a peste o sută din membrii Filarmonicii din Budapesta. *Congresul pentru libertatea culturii* lua imediat inițiativa constituirii unei noi orchestre, *Philharmonica Hungarica*, căreia i se acorda din fondurile americane o subvenție inițială de 70 de mii de dolari. Antal Dorati, fost elev al lui Bartók și Kodály, fost asistent al lui Fritz Busch, stabilit din 1941 în Statele Unite și, în momentul revoluției ungare, șef al Orchestrei Simfonice din Minneapolis, prelua titlul de director artistic al noii formații. Dirijor principal era numit Zoltán Rozsnyai, dintr-o veche familie de editori muzicali, elev și el al lui Kodály și Bartók, laureat în mai 1956 al Concursului de dirijorat de la Roma și care se refugiase la Viena împreună cu muzicienii din orchestra budapestană. Rozsnyai avea să clădească *Philharmonica Hungarica* într-o formațiune de concert exemplară în Europa, pentru a se stabili apoi în Statele Unite, fiind, în anul '60, dirijor asistent al Filarmonicii new-yorkeze conduse de Leonid Bernstein și director muzical al Filarmonicii din Cleveland.

Printre interpreții cei mai cunoscuți care au părăsit Ungaria anului 1956 s-a aflat pianistul György Cziffra, ale cărui me-

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY

Înregistrările 1955/1956 ale lui György Cziffra, o mărturie a colaborării cu Zoltán Rozsnyai, reeditate de Hungaroton

morii, *Despre tunuri și flori*, au fost publicate în 1977. Cziffra condensează bine, în ceva mai mult de o pagină, atmosfera momentului, ce avea să-i modifice complet viața – și vă redau câteva extrase: „În cercurile înalte, se vorbea despre trimiteră mea în curînd în Uniunea Sovietică și, eventual spre sfîrșitul anului, poate, chiar la... Paris. [...] Pînă atunci trebuia să trec (sau să trec încă o dată?) proba focului, în sensul figurat și la propriu al termenului. În cadrul festivităților muzicale ce marceau anual aniversarea Marii Revoluții din Octombrie (pe care muncitorii și intelectualiții țării mele o serbau prin forța împrejurărilor cu obișnuita fervoare de unsprezece ani), unul din confrății mei de mare talent a fost rugat să cînte, fără partitură, faimosul al doilea concert pentru pian și orchestră de Bartók, considerat pe atunci ca imposibil de cîntat. Deși dispunea de șase luni pentru a-l învăța, de teama unui lapsus, s-a de comandat cu trei luni înainte de data fatidică. În catastrofa, s-a apelat la bunele oficii ale unui mare pianist chinez (în acele timpuri fericele popoarele noastre erau prietene) și care avea reputația de a fi învățat pe dinafară și de a le fi înțeles în timp de numai 15 zile toate «pansecurile» lui Mao. A avut nevoie de șase săptămîni pînă să

refuze și el. Așa se face că am moștenit concertul și această piesă stupefiantă, pînă astăzi una din lucrările cele mai complexe ale literaturii pianistice contemporane. Nu am acceptat cu plăcere, dar mi s-a dat de înțeles că de acest concert depindeau în mare parte angajamentele mele la Moscova, Londra și, mai ales... cel de la Paris. [...]

Ziua cea mare a sosit; concertul a fost un triumf plin de prevestiri. În realitate, publicul era sătul de exagerările unui sistem ale cărui divizii victorioase uitaseră de unsprezece ani să mai plece acasă. Muzica, în ciuda complexității aparente aproape demențiale, expresie a ordinii înseși... a fost primită de public asemenea unei magme în fuziune. Cei două mii de oameni, de obicei atîți disciplinați, s-au revărsat din sală în stradă întonînd imnul național și distrugînd în trecerea lor pe străzile și bulevardele învecinate orice însemn care nu purta doar culorile naționale. Poporul s-a revoltat și conducătorii (promotorii unei puteri și mai polizate decît cei din regimul de tristă celebritate pe care îl înlocuiseră) au luat-o la fugă spre noua lor casă, pentru a fi instaurat un regim și mai «catolic» decît cel sub care trăisem. Frontiera s-a întredeschis. În timp ce prin breșă se imbulzeau să scape zeci de mii de oameni, explozia populară a fost reprimată rapid, iar noua ordine s-a grăbit să o facă uitată ca pe un «mic accident de parcurs». Nu rămînea însă prea mult timp. Breșele în linia de demarcație se închideau deja. De data aceasta, eu am fost cel care am optat pentru exil. Eram, în sfîrșit, pregătit pentru a-mi asigura condiția de om liber și de artist”.

O mărturie dintre multe altele ce își așteaptă traducerea și în limba română pentru a consolida o memorie reală, mereu subminată de frazeologie goală și oportunism politic zis civic-mediatic.

» În Ungaria anului 1956, Uniunea Compozitorilor se alăturase revoluției anti-sovietice, iar intrarea tancurilor în Budapesta și reprimarea revoltei aveau să ducă la refugiarea în Occident a peste o sută din membrii Filarmonicii din Budapesta

La Tbilisi e mîncare bună, dar e și un festival de film

La Tbilisi se desfășoară de cîteva ani un festival internațional de film. A ajuns la ediția a șaptea, 10-15 octombrie. Am fost acolo ca membru în juriul FIPRESCI. E al doilea an cînd se face juriu FIPRESCI la acest festival, una dintre rațiunile sale fiind că asigură cel puțin trei texte în presa străină, dacă juriul are trei membri.

La un festival mai mare nu se mai pune problema publicității implicate. În orice caz, un premiu al criticii internaționale este întotdeauna o garanție. La finalul festivalului, fiecare membru al juriului FIPRESCI trebuie să scrie un text în limba engleză, care se postează ulterior (nu foarte repede, din cîte vîd) pe site-ul www.fipresci.org.

Din Georgia am rămas cu nume pe care nu le-am putut pronunța și pe care nu le-am ținut minte și cu gustul unui aer extrem de binevoitor cu plămîni. Chiar și cînd ploua, aerul rămînea blînd și luminos, cam ca în finalul romanului *Langolierii* de Stephen King, pe care l-am citit în aeroportul Otopeni, așteptînd ca la gară cursa Lufthansa de München, care avea întîrziere. Capitala Tbilisi – pe care am văzut-o prea puțin – e frumoasă și domestică pentru români, avînd toate referințele fostei țări comuniste aflate în tranziție spre economia de piață.

Festivalul se străduiește să mențină interesul autorităților locale, ca și pe cel al publicului. Și din acest punct de vedere m-am simțit ca acasă. Sala mare a cinematografului Amirani, cel mai mare din oraș, a fost arhitecturală la deschiderea și la închiderea festivalului, dar a avut puțin public între coperte. A venit ministrul Culturii la deschidere și a spus cît de mult sprijină instituția lui festivalului și filmul, dar se dau de fapt bani cam cît să faci două lungmetraje, un documentar și cîteva scurte pe an.

Dacă e să-mi amintesc rapid de un singur lucru legat de festival este că am mîncat prea mult. Micile festivaluri se străduiesc să echilibreze marginalitatea cu meniuri tradiționale. Plăcintă cu brînză (nu mai știu cum se nu-

mește), sălățele ciudate, carne friptă, carne tocată învelită în pachetele fierbinți de cocă. Din pricina orarului meselor și a meselor în sine nu am văzut suficiente filme încît să-mi dispară senzația de inutilitate. Am vrut să văd ultimul film al lui François Ozon, dar era dublat în rusă. Am văzut însă în deschiderea festivalului cel mai recent film al lui Otar Ioseliani, *Jardins en automne*, prezentat concomitent cu participarea lui în competiția Festivalului Filmului Independent de la Roma. Otar Ioseliani a preferat să meargă la Roma decît să vină în țara natală. Filmul m-a dezamăgit însă. Mi s-a părut lung și plictisitor, plin de toate stereotipurile unei satire despre un politician care, eliberat din funcția de ministru, începe o viață nouă, mai sinceră și mai adevărată.

Tough Enough a primit trofeul festivalului

Tot în cadrul unui spectacol de gală a fost prezentat și cel mai recent film al unui alt cunoscut autor georgian contemporan, Dito Tsintzadze. *Der Mann von der Botschaft/Omul de la ambasadă* e un film ok, cu cap și coadă, o poveste de azi despre un funcționar al ambasadei germane din Tbilisi care se leagă de o adolescență vagabondă – filmul depășește pragul social pentru a ținti spre o poveste de dragoste ca în *Léon*-ul lui Luc Besson.

Dintre toate filmele pe care le-am văzut însă la Tbilisi cel mai mult mi-a plăcut *Knalhart/Tough Enough* de Detlev Buck, film pe care nu l-am văzut la Berlină în acest an, deși a participat în Panorama. Nici acesta nu

FILM

Iulia BLAGA

e vreo capodoperă, dar e foarte profesionist și cu un stil propriu, al cărui erou – un adolescent dintr-un cartier de imigranți din München, neglijat de o mamă singură – alunecă în afara legii, se lansează în traficul de droguri și ajunge să-și omoare un coleg. Filmul a primit trofeul festivalului (care se numește Prometheus!). Juriul din care am făcut parte a premiat un film spaniol – *León y Olvido/León și Olvido* de Xavier Bermúdez –, cu mici greșeli de scenariu și de construcție a personajelor, dar care avea stil și atmosferă. Pe scurt, e vorba în film despre relația dintre doi frați – un tânăr cu Sindromul Down și sora lui geamană, teafără teoretic, dar nici ea cu toți boii acasă, pentru că, după ce îl lasă în plin cîmp, încearcă să-l otrăvească, după care se și culcă cu el. Procopșită cu León, pe care nici un cămin nu-l mai vrea, Olvido ezită între răutăți și dragălaşeni care bat apropul incestului, toate îngroșate de lipsa banilor necesari supraviețuirii. Filmul cineaștului născut în 1951 are inconsecvențe și „ciudățenii”, dar și un mod antimediodramatic de a-ți apropia personajele. Mai ales, are doi convingători protagoniști – Marta Larralde și Guillem Jiménez. Cel din urmă, care are prezentă și chiar talent, dovădind că Sindromul Down nu te împiedică să fii un bun actor, a primit o mențiune specială din partea juriului.

» **Omul de la ambasadă depășește pragul social pentru a ținti spre o poveste de dragoste ca în Léon-ul lui Luc Besson.**

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Care e culoarea Lui?

Primul criteriu de diferențiere între oameni este, vizibil – vorb-ăia, sare-n ochil – culoarea. Sursă de nedreptăți urlătoare la cer (un cer orb, zice-se, perfect negru, deși ziua îl vedem albastru!), culoarea e și sursă de bucurie pentru cine iubește viața & făpturile lui Dumnezeu. Dar, fără îndoială, ceea ce înseamnă bucurie pentru unii e un foarte bun (!) motiv de oftică și afecțiuni biliare pentru alții. N-am să înțeleg nici odată, bunăoară, de ce pe vecinul meu îl roade faptul că mă bucur de-un pîlc de trestie cubaneză, părăsită sub fereastra mea! Cîte asemenea exemple nu știți și dvs.?! Or fi invidia și ura sentimente omenești, că doar la (unii) oameni se manifestă; eu nu le pot pricepe!... La o adică, aș găsi vreo explicație: e mai lesne să-l invidiez și să-l omorî pe altul pentru ceea ce tu n-ai (și nu te străduiești să obții), decît să-ți afli propriile împliniri în ceea ce *tu poți* (mai știe cineva lecția lui Steinbeck?). Și-o fi înscris în ADN-ul unora să crape uitîndu-se la vecinul cum prosperă. Prosperă mîncînd, nu furînd! Ține de psihanaliză: invidioșii ăștia nu de hoți și pungășii sînt isterizați, ci de oameni care obțin ce obțin cu sudoare și trudă (nu cu sînge, că asta trimite la altele alea...)!

Pe continentul american, în Statele ce aproape fă legea de-o sută de ani încoace, diferențierea coloristică a fost din start sursă de nedreptăți și crime fără sens. Dar tot acolo, de la un timp, chestiunea a devenit caducă. Le va fi dat Dumnezeu americanilor mîntea de pe urmă, ca la românii? N-aș crede. Mai degrabă au văzut ceea ce era de văzut: că pentru Dumnezeu toți oamenii sînt egali. (Măcar în fața morții, nu?) Și-atunci, la ce bun discriminarea pe chestie de culoare? Țista pas mare pentru omenire: culoarea nu contează! (Eu, cînd eram întrebant, mai an, dacă mi-aș lăsa fata să se mărite cu un negru, răspundeam ca Moromete ăluia cu facultățile – „facultăți pe mă-ta!”) Sau poate corect e: culoarea *nu mai* contează? Nu ca diferențiere negativă (alb=bun, negru=rău, galben=așa-și-așa, roșu=kill it, Dick!). Lu-mea fără *culori* ce-ar fi? Un pustiu monocrom, indiferent ce nuanță ar avea, delirant sau paranoic sau cum vreți să-l numiți... Nu degeaba se spune că Paradisul este multi-

color, iar Infernul întunecat, adică monocolor!

Dumnezeu este orb. Asta e o problemă de logică, nu de teologie! Dacă Dumnezeu înseamnă Dragoste, iar dragoste e oarbă, ce rezultă? Dar este Dumnezeu logic? În orice caz, dacă restrîngem la rock aria testată cu împlăciul, limpezindu-ne ochii de praf, observăm că Dumnezeu a dăruit harul Său tuturor. Albi, cafenii, creoli, mulatri, negri, roșii, blonzi, bruneți, albișoi, cu ochi albaștri, căprui, negri sau verzi – nu există regulă ce indică preferințe! Clapton este alb, B.B. King e negru, Madonna este cum este, Tina Turner nu mai știi cum este, pe cînd Aretha Franklin nu e decît neagră, iar Ofra Haza, ciocolatie. Cu toate astea, darul muzicii le-a fost dat în mod egal, și doar norocul, inteligența & marketingul fac diferența. Unii comentatori au ambiția întocmirii de clasamente pe genuri, pe instrumentiști, pe alte criterii. Așa se spune că albi știu la chitară mai bine decît negrii, că indienii pot la sitar altfel decît europenii, că negrii au ritmul în sînge, iar albi în creier etc. Toate astea pot fi egal adevărate și discutabile pînă la fundul sticlei. Ceea ce rămîne sigur e că la un concert rock ai să găsești toate națiile și toate culorile extaziate. Iar rockul – vorbind în termeni de sociologie – a fost instrumentul nr. 1 în anularea segregăției rasiale, atît în SUA, cît și în restul lumii. De la concertul pentru Bangladesh la cel pentru Nelson Mandela și Live 8, exemple destule...

P.S. Celor care cred că albi sînt mai buni chitariști decît negrii, un indiciu actual: Robert Randolph – *Colorblind*.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Scorpinorogul (I)

Pentru că în 26 octombrie 2006 „Suplimentul de cultură” a înfrint 100 de numere, simt nevoia să scriu ceva special, cu atât mai mult cu cât în broșura vieții mele ziua aceasta rămîne din două pricini întipărită cu litere **highlighted** sau măcar bolduite. Primul motiv e secret, dar pe-al doilea vi-l pot dezvălui, căci leagă precum un canal Bahluiul de Bega printr-o de necrezut istorie petrecută acum 309 ani. Dar s-o luăm ușurel și narativ. 26 octombrie 1673 e ziua cînd s-a născut Dimitrie Cantemir și, dintr-o întimplare, data cînd, în 1976, am început a trudi oficial la teza doctorală despre domnia sa. Afta l-am citit și răsцитit, ațita am încercat să-i înțeleg viațașopera, încît m-am dus pe urmele lui pînă la Leningrad și Dimitrovka, numai ca să pipăi un zid, să respir un aer. Habar n-am avut că era mai simplu să rămîn la vatră, să iau un troleu pe Calea Torontalului și să fac cîtiva pași în zona lui Dacia Service. Dacă aș fi zgărmanat cu o săpăligă ceva asfalt și sol și dac-aș fi tras pe nări aer fierbinte de vară, mai c-aș fi putut intra în pielea (cam de găină) a înfricoșatei beizadele Dumitrașcu pe cînd avea 24 de ani. Așta, da mister. Căci ce căuta Cantemir la Timișoara în 1697 și ce grozăvenie i-a fost dat să trăiască? Nici nu v-ar putea trece prin minte. O știu doar cîtiva istorici și eu, căci am fost dator să citi *Istoria imperiului otoman*, scrisă de vodă în exil rusesc, însă și niscai cronici turcești ce deapănă povestea atacului ghiaur asupra vilașetului Temeșvar.

S-o zic pe-a dreaptă: din toată *Istoria imperiului otomanu, creșterea și scăderea lui, cu note foarte instructive, de Demetriu Cantemiru, principe Moldaviei, tradusă de dr. Ios. Hodosiu, București, Edițiunea Societății Academice Române 1878*, n-am biruit decât partea a doua și cel mai mult mi-a plăcut asediul Timișoarei. Spre a desluși eposul, să răspundem întîi la întrebarea cine era pe atunci în cetate? Ia, cin' să

fie? Bine mersi, turcii, de aproape 150 de ani. Și, în chiar vara lui 1697, însuși Dumitrașcu Vodă, în chip de însoțitor al sultanului. Numai că în vreme ce Pico della Mirandola al Moldovei deambulează prin bazar, sultanul Mustafa ia o bătuță ca la carte prin smîrcurile Tisei. În zori, cu ochii țintă spre soare, își face o rugăciune, își schimbă veșmintele și calul și, astfel deghizat, se îndreaptă cu *extrema celeritate* spre Timișoara, crezînd că va găsi adăpost între ai săi. Ajunge tocmai spre seară la porțile cetății, dar, săpraz, nerecunos-cîndu-l, belglerbegul, adică *gubernatorele*, în mijlocul *agitațiunei ce tormenta pe soldați*, nu-l lasă a intra. După ce se încredințează că cel ce bate smerit toctoc la porți e însuși marele sultan, îl strecoară în secret pe Poarta Turnului însingurat, îl duce pitușii pe ulicioarele întortochiate, pînă ajung în citadelă, unde îl adăposteste într-un loc nici pînă azi dezvăluit.

Nu mai că alt dezastru amenință cetatea: foamea și setea. Ienicerii, spahii, ba chiar și azapii mai să-și ia gițul pentru o picătură de apă sau o îmbucătură. Atunci, în glodurile Timișoarei, săvîrșește Inorogul o mirșăvie de care-și va aminti mereu, spăsit, cu *secreta orôre*. Care-cîmplita faptă pe care o dezvăluie viitorul domn al Moldovei într-o notă de subsol din *Istoria imperiului otoman*? Ca să vă dau pușin în cloct, transcriu motamo (deci în stilul harnicului traductor, gata pregătît pentru conu' lancu) doar începutul, de la p. 714: *De cîte-ori mi aduc aminte de confusiunea deplorabile de atunci, totdeauna me coprine de o secreta orôre*. Despre „greața în suflet” care-l ceară pe Cantemir cînd e gata să repauzeze taman la Timișoara dintr-o *minciuna innocenta*, dar *necesaria în acele impregiurari*, veți afla abia în numărul următor. De ce? Pentru că pîrcălabul Gheorghîță dădu poruncă aspră: nu mai mult de 3500 de semne! Hai, 3840, că-i sărbătoare.

Muzică de buzunar

Englezul pe care îl însoțesc zilele acestea în Chișinău m-a tras de mîncă să mă întrebe de ce la tarabe încă se vînd casete, în loc de CD-uri. L-am ales pe comodul „nu știu”, amintindu-mi de dulapul unui fost coleg de liceu, plin pînă la refuz cu peste 500 de casete, mindria sa cea mai mare de pe atunci.

Soarta lor au avut-o deja și CD-urile mele, pe care le credeam multe, dar care au sfîrșit aruncate în neștire într-un sac cu ocazia primei mutări. Oricum, muzica mea preferată a încăput pe un singur DVD, dar pînă și acesta este deja demodat.

La aniversarea a 5 ani de la apariție, iPodul are pretenția să devină singurul mod acceptabil de a asculta muzică.

Ai Pod, ai parte

Cu urechile infundate în două căști albe al căror fir se vede exact cît trebuie pînă cînd se cufundă în haine, elevi, punkeri, manageri, studenți, neveste tinere, brokeri se plimbă ruși de orice realitate care nu pulsează în ritmul muzicii lor. Prin Paris, prin New York, prin Tokyo, ba mai nou și prin București, iPodul reclama un semi-monopol asupra urechilor omenirii și ne schimbă, cu fiecare Play pe care îl apăsăm, modul de a asculta muzică.

Cam așa s-a laudat compania Apple, la aniversarea a cinci ani de la apariția primului iPod. Deși capetele mai marilor experți în tehnologie s-au cam încrunțat pe 23 octombrie 2001, cînd lansarea dispozitivului a fost întîmpinată cu un „mult zgomot pentru nimic”, probabil că în istorie această zi va fi amintită ca sfîrșitul erei în care purtam după noi borseta cu cele 20 de CD-uri preferate sau al playerelor MP3 de pe care as-

cultam la nesfîrșit cele două sau trei albume îndrăgite.

Deodată, oricine putea să-și transfere toată muzica de pe calculator pe iPodul de buzunar. Deși sistemul de navigare se limita la o rotiță sensibilă la atingere și 5 butoane, melodia preferată putea fi găsită cu cea mai mare ușurință – se pare că însuși boss-ul Steve Jobs insistase ca dispozitivul să-i permită să poată găsi piesa pe care o căuta din doar trei mișcări. Mai departe, iPodul avea capacitatea să-și surprindă proprietarul chiar prin modul de ascultare a melodiilor: putea să aleagă doar melodiile dorite sau, dimpotrivă, putea să aleagă melodiile aproape uitate; se poate asculta muzică la pură întîmplare sau în modul clasic – ordonate după album, artist, anul de lansare sau în funcție de genul muzical.

Unora le place jazzul

Dar altora nu. Și, în general, oamenilor nu le place să fie obligați să asculte ceea ce nu le place, mai ales în cazul în care erau nevoiți să cumpere un album întreg pentru a asculta doar cele două melodii preferate – și aici, compania Apple și-a impus cea de-a doua inovație. La scurt timp, s-a lansat site-ul iTunes, de pe care se pot copia melodiile individuale de pe orice album, pentru doar 99 de cenți. Chiar dacă deocamdată vînzările online reprezintă o proporție de doar 6% din vînzările totale de muzică, arătîții deja se gîndesc să-și schimbe stra-

COOLTURISME

Mădălina COCEA

tegiile de marketing, promovînd mai degrabă melodii individuale decît albume întregi.

Și tocmai pentru că piesele de pe iPod sint atît de intim legate de preferințele noastre (nu mai ai scuza „vai, de fapt eu nu ascult melodia asta, era pe album”), fenomenul a dus la apariția unei noi forme de snobism muzical, denumită de americani „playlist-ism”, care se manifestă prin a lua în ris colecția de romante, boybanduri sau muzică Zen de pe iPodul celular. De aici, psihologii au trebuit să se confrunte cu un nou gen de afecțiune, anxietatea de playlist, adică teama că ceilalți te vor judeca pe baza gusturilor muzicale. Efectul aflat la poplu opus este organizarea iPetrecerilor, din ce în ce mai populare, evenimentele care fiecare are la dispoziție fix 7 minute să-și conecteze iPodul și să-și etaleze gusturile muzicale. Ca un fel de a te face de ris fără a cînta karaoke.

Pînă la sfîrșitul anului, compania Apple prognozează că va atinge cifra de 100 de milioane de dispozitive vîndute, devenind o amenințare pentru recordul deținut de walkmanul Sony. Însă o afacere la fel de mare este inventarea a tot felul de accesorii, de la blugii Levis cu dispozitiv de control al iPodului incorporat, pînă la mînușile de iarnă care permit operarea aparatului la temperaturi scăzute, portofelul special de piele și suportul de hirtie igienică la ale cărei boxe se pot asculta melodiile de pe iPod chiar și în cele mai discrete momente. Cum spuneam, iPodul a intrat în viața noastră intimă, sper ca la a zecea aniversare să am bani să-mi cumpăr unul.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE » 2 MIȚE ȘI O CONCLUZIE TÎMPITĂ

Bobo

Sigur v-am mai pomenit de-spre asta. Am două pisici. Un motan de 5 ani și o pisică de 4, ambii găsiți pe străzi prin Iași. De fapt, pe motan l-a găsit cineva și n-a vrut să-l țină fiindcă se pișă în pat. Bădăran. Și așa a ajuns la noi, unde s-a numit Mojo, după o idee furnizată în

mod indirect de filmul *The green mile* și de un prieten de-al nostru care acum e în Mexic. Era să se cheme Jules sau Otto. Pe vremea aceea locuiam cu chirie într-o căsuță pe lângă Podul de fier, și astfel Mojo a crescut la curte, în libertate, printre vrăbii și găini. După ce am plecat de acolo și ne-am mutat la bloc, a început să sufere îngrozitor după spațiu. Atunci a apărut pisica, Chiti. L-am scris așa pentru că e un

nume tîmpit, dar n-am avut atunci altul la dispoziție. De fapt, tot timpul îl schimbăm numele. De obicei o strigăm Mita, iar mai nou îi zicem Gîrga Pitici. Pe ea am găsit-o pe scara blocului. Inițial am zis că e un sobolan, așa era de mică. Nu v-am spus că e gri și de aici confuzia e normală. S-au împăcat bine unul cu cealaltă. În general se iubesc. Dar tot timpul Mojo a fost mai activ, mai obraznic, fură mîncare, răs-

toarnă chestii dacă îi stau în calea realizării vreunui scop pisicesc, caută să evadeze din casă cînd intră sau iese cineva pe ușă. Are și o privire inteligentă, de ciine. Pe de cealaltă parte, Mita a crescut tot timpul în garsoniere, în spații mici. Pe ea ușă de la intrare lăsată deschisă o sperie. Fiind mică, tot timpul a avut de suferit, luînd bătaie de la Mojo, lășindu-se intimidată și furîndu-i-se mîncarea. Așa că stă cuminte

în banca ei, nu supără pe nimeni, nu miaună, nu crîcnește, e un exemplu de bună-creștere. Mița perfectă.

Zilele trecute intram în casă cu Bobi, și Mita ne aștepta în hol. Mojo nu era prin preajmă, deși sare și el cînd ne recunoaște pașii și se postează în ușă. Acum, nu. Și Bobi a dat să închidă ușă repede în urma lui „ca să nu iasă mițele!”. Și atunci m-am trezit vorbind: „Nu, că asta

mică-i proastă și nu știe să fugă. Numai Mojo iese!”. Și imediat mi-a părut îngrozitor de rău cînd mi-am dat seama că am intrat și eu fără să simt în mizeria asta de lume căcăcioasă, în care cel care e bun și cuminte e luat drept prost, iar despre cel care e rău și face prostii se zice că e deștept și că știe să se descurce. Mare timpenie societatea asta. Te molipsește fără să-ți dai seama. O porcărie fără margini.

Bulevardul Independenței

ARTE VIZUALE

Matei BEJENARU

Țoseaua de la Nürnberg la Berlin, pe lângă calitatea impecabilă specifică drumurilor germane, are un punct de interes aparte, aflat pe locul fostului punct de trecere a frontierei dintre R.F.G. și R.D.G.

În fața vechii clădiri, transformată acum într-un motel, se află un monument inedit: un Trabant cocoțat pe un soclu din pământ rezistă vicisitudinilor vremii și ne amintește de o epocă trecută. Vopseaua protejează încă bine caroseria din carton, iar porcii lui Kusturica nu au cum să treacă granițele bine păzite din Balcani pentru un prinz pe cîste din cartonul ce ține loc de metal...

De fapt, de aproape un deceniu, cu toate că renumitele „Trabi”, simboluri ale comunismului, au dispărut de pe drumurile germane, lungul și complexul proces al unificării germane continuă în sfera lucrurilor văzute și nevăzute. Mentalitățile nu se schimbă atât de ușor ca și mărcile de mașină. Acum cinci ani, filmul *Goodbye Lenin* a avut un imens succes în Germania tocmai datorită modului în care a tratat cu umor o poveste despre oameni obișnuiți veniți din trecutul R.D.G.-ist. De altfel, el a generat o adevărată stare de spirit în rândul tinerilor critici față de dura competiție capitalistă, denumită „ostalgie” și care presupunea o privire către trecut cu mai multă înțelegere.

Artiștii și sociologii au fost poate primii care au luat în considerare în pro-

iectele lor ce țineau de o recitare a trecutului comunist. Astfel, fotografii Lidia Tirri și sociologul Ylva Queisser au încercat să surprindă prin fotografii și interviuri imaginea primei străzi socialiste din Berlin, Stalinallee redenumită începând cu 1961, Karl Marx Allee. Folosind tehnica sociologică a „povestirilor vieții”, a istoriilor orale, acest proiect s-a concretizat într-o expoziție de fotografie și o carte cu interviuri.

Dacia 1300, simbolul și mindria industriei ceaușiste

Pe baza acestei experiențe germane, un grup de tineri studenți artiști și sociologi din Iași a realizat un proiect similar care a analizat situația Bulevardului Independenței din Iași, construit în anii '70. Proiectul a fost susținut de Centrul Cultural German din Iași. Bulevardul amintit a fost ales prin diversitatea sa culturală și istorică, în ultimele două decenii, locuind aici atât români, cît și mulți studenți străini ce studiază medicina la Iași. Construcția acestui proiect edilitar ambițios a avut loc înaintea degradării societății românești din întunecații ani '80, fapt care explică viziunea arhitecturală funcționalistă, modulară. Ideile naționalist-comuniste ale lui Ceau-

șescu au fost aplicate în arhitectură de-abia în ultimii ani ai dictaturii.

Acest proiect interdisciplinar a încercat să reconstituie din interviuri și din arhivele personale ale celor intervievați modul în care spațiul public a fost perceput și asumat, precum și influența istoriei asupra destinului personal. După mai bine de un an de documentări fotografice și interviuri, studenții au publicat un album de imagini și interviuri și au organizat o expoziție de artă contemporană la Goethe Zentrum din Iași, unde au reconstituit într-o instalație o cameră de zi dintr-un posibil apartament de pe Bulevardul Independenței. Mobilierul anilor '70, vopsit în alb, a devenit suportul pentru documentația fotografică și transcrierea textuală a interviurilor realizate.

Cu toate că nu se mai fabrică de cîțiva ani, Dacia 1300, simbolul și mindria industriei ceaușiste, poate fi întilnită la tot pasul pe șoselele patriei. Probabil că în următorii ani se va retrage la sate spre a înlocui atemporalăe căruțe, pentru ca, într-un viitor pe care ni-l dorim cît mai apropiat, să devină doar un monument al unor timpuri trecute.

Participanți la proiect: Daniela Acățanoaiei (sociolog), Gențiana Baciu (sociolog), Daniela Feraru (sociolog), Lavinia German (artist), Alexandru Grigoraș (artist), Andrea Hajtajer (artist), Teodora Mărginean (sociolog), Bianca Simionescu (artist), Bogdan Vatavu (artist).

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

Bridget Jones se îmbracă de la Prada

Jurnalul unei telenoveliste

Marți, 13

2500 g. fasole, 200 g. ciupercii (minătărci sau hribi), 2-4 cepe, 1 morcov, 1 pătrunjel, 1 păstîrnac, sare, 1 litru borș

1 a.m. Azi după-amiază, am pierdut finalul episodului 7.456.778 din telenovela mea favorită. Pedro, ala micu' al meu, a venit de-afară cu capul spart. L-a bătut cineva și i-a furat bicicleta. A trebuit să-l duc la spital fix cînd se termina pauza de publicitate. Nu-i nimic. Îl văd în reluare, în seara asta, cît stau să fierb niște fasole. Nu prea am ceapă, păstîrnac nu mai era în piață, dar rezolv eu. Oricum, mă tem totuși că ar putea conține prea multe calorii.

1.15 a.m. Porcu' de bărbat-miu iar n-a venit acasă. Cică e la bere cu băieții. Și eu îl aștept ca proasta, fix ca-n *Tărîmul pasiunii*. Ho-tărît lucru, Costel nu prea pare să joace în filmul *Bărbatul visurilor mele*. Dă-l naibii de nesimțit ordinar, fir-ar a' dracu' de bețiv... Da' zic și eu, bine măcar că nu se duce la femei...

1.33 a.m. Greu mai fierb fasolele... Sper să fie gata pînă la prînz, că oricum sîrîm peste micul-dejun. Cînd se trezește, o să-i ridic bandajul lui Pedro, ca să poată vedea niște desene animate din alea cu pokemoni și-i trece de toate.

2.13 a.m. Iar am pierdut finalul episodului 7.456.778 din telenovela mea favorită. Au dat fasolele în foc. Și-au găsit și ele să fiarbă, cînd mi-au lumea mai dragă, cînd profitorul de Miguel își dădea arama pe față lu' Valeria. Acu' tre să spăl aragazu' și să dau c-o cîrpă pe jos.

2.28 a.m. Am pățit-o fix ca-n *SOS, mi vida*, cu Natalia Oreiro. L-am găsit pe porcu' de Costel căzut la intrare. La început nu l-am auzit cum zgîrie pe ușă, pentru că dădusem sonoru' tare la televizor, ca să aud din bucătărie. Mort de beat. L-am tîrît pînă pe canapeaua din sufragerie. S-a trezit și m-a făcut „vacă grasă”. Porcu' dracu'! Cum să nu mă îngraș dacă-mi cumpără numai haine de la firma Second Hand, cu zece numere mai mari?... A sărit la bătaie. M-am ascuns după televizor. L-am pocnit peste cheie cu peștele-bibelou de la mama. A căzut peste televizor și l-a făcut praf. Adios, telenovele!

3.13 a.m. Ce mă fac eu fără televizor? Știu. M-apuc de citit. Am văzut într-o revistă „Elle” mai veche, pe care am cumpărat-o mai ieftin pe tren cînd mergeam la mama, o carte faină... *Bridget Jones se îmbracă de la Prada*, parcă.

3.48 a.m. Trebuie să mă trezesc și nici n-am apucat să mă culc... Am pus din nou fasolele la fierț... Și zic și eu, soñar no cuesta nada!

Like a Virgin LA 40 DE ANI
muzică și filme

din 16 iunie și în Craiova!

www.24fun.ro

Petrecerea continuă

MARIUS STĂNESCU
HAMLET

HAMLETMACHINE
de Heiner Müller

Un spectacol de Dragoș Galgoș
Premiera vineri 3 noiembrie 2006

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată - Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Gazeta de Sud”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/214.100, 0232/214.111, fax: 0232/214.111

Colegii editoriali: Cezar Avramescu, Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncți: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Victor Jalbă

Rubrici permanente:

Adriana Babeti, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Madalina Cocea, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Doris Mironescu, Cristi Neagoie, Ana-Maria Onisei, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu. **Carte:** Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu. **Muzică:** Victor Eksenasy, Răzvan Țupa, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michaelov. **Arte vizuale:** Matei Bejenaru. **Carticatură:** Lucian Amariu (Jup). **Grafix:** Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu

Ediția de Oltenia: Cezar Avramescu, Nicolae Coandă

Publicitate: Florin Antonie, tel. 0251/413100

Distribuție: S.C. Media Sud Management S.A. Craiova, tel. 0251/412146

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonaamente vă puteți adresa oricărui Agențiu Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Citiții din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Tipografia de Sud

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri MEDIAFAK

THOMAS
PYNCHON

» Un autor care posedă capacitatea de invidiat de a combina faptele și fantezia într-un asemenea mod, încât par mai puțin credibile decât fantezia (afirmația îi aparține lui Joseph W. Slate) nu trebuie ratat.

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA

Luiza VASILIU

Boema

„On deviens très fin/Mais on meurt de faim/A jouer de la guitare” – justă rezumare făcută de către stimatele Charles Cros situației de boem, probabil într-o zi de miercuri dimineață, când vântul rece al cheiurilor îi aranja la loc freza zburciunată de noapte de-abia trecută. Cros era un hidropat de vază (hidropatul nu e ca hidromelul, dar e tot o chestie tare interesantă, care cică ar veni, pe filiera unui vals compus pentru vizitatorii de la Carlsbad, *Hydropatenwalz*, tocmai din greacă. Și dacă tot am început să parantezuiesc: hidropații erau o specie de boemi aparte, mici funcționari terorizați ziua de dosare și treburi administrative, care se-nlăneau noaptea, își citeau poemele, se-mbătau, dansau și cite și mai cite), inventatorul fonografului, autorul *Sipe-tului de santal*, un tip care, ca mai toți prietenii lui hidropați, n-avea niciodată destul de mulți bani. Adică n-avea mai deloc. De aceea, ca să mai uite de griji, a înființat grupul negativiștilor, în cadrul căruia se citeau, evident, poezii și se discuta despre estetică. O mostră de poem programatic de-al vremii: „Să proclamăm principiile Artei/Toată lumea să se-rmbete!”.

Cam asta a rămas din boema de secol 19 – o mare grămadă de anecdote, pagini de jurnale, mărturii, personaje ciudate și marginalizate (dar cine mai știe cine erau, de pildă, „bousingots”-ii, denumiți astfel după pălăria din piele lustruită pe care o purtau?). Boema a făcut și ceva literatură, dar a creat, mai ales, imaginea anilor de glorie ai Parisului. S-a plimbat prin toate cartierele lui, prin cabarete și man-sarde, a flămânzit și-a scris cu unghia pe Sena „Sonet cu porc” sau alte mici minunății uitate, până a ajuns în '68, gata mizgălită de idealuri politice și de ipocrizia boemiei pe banii părinților. De-atunci, din ce în ce mai puțin despre ea (numai cîntecul nostalgic al lui Aznavour – „La bohème, ça voulait dire on est heureux...”). Rar se mai găsește câte-un prostănac, ca mine, care să-și amintească despre lucruri pe care nu le-a trăit și care, oricum, nu mai interesează pe nimeni. 4 lei a costat cartea *Parisul literar în veacul al XIX-lea* de Pierre Labracherie, tradusă de Ileana Zara în 1974, la Editura Univers. 4 lei, bașca liniștea sentimentelor mele de mic-burgheză.

ISSN 1584-8272

9 771 584 827 000 (26) 100

Un geniu undercover

Confruntarea cu sumara biografie „propusă” de scriitorul american Thomas Pynchon îți stîrnește în minte o asocierie inițial bizară. Categoric diferit în ceea ce privește parcursul vieții și abordarea literară, americanul se aseamănă însă ca structură cu nu mai puțin revoluționarul Truman Capote.

Ana-Maria Onisei

Două personaje al căror miez interior identic se hrănește din abordări diferite. Spun biografie „propusă” fiindcă ce a oferit Pynchon publicului (cunoscut pentru distanța sa misterioasă față de orice apariție) de-a lungul anilor a fost o triere la singe a evenimentelor vieții personale, dacă nu chiar un... fleac. Din acest unghi o să vă stîrnesc curiozitatea asupra personajului – în cazul în care nu l-ați citit deja (*Strigarea lotului 49*, Editura Univers, 1999; Editura Polirom, 2006) –, fără a detalia vreunul dintre subiectele romanelor sale. Și mai spun asociere aparent bizară pentru că, veți vedea – pentru cei deja inițiați –, perspectiva alăturării Capote-Pynchon (prin stăpînirea desăvîrșită a propriei imagini) nu e o fantezie.

Dacă la Truman Capote „stăpînirea” se face prin expansiune, prin extrovertire, la Thomas Pynchon aceasta reprezintă o virtute interiorizată. Capote, cel care lansează *trend-ul* non-ficțiunii (romanul *Cu sînge rece*), și Thomas Pynchon, garantul începuturilor postmodernismului american, adoptă aceeași conduită, asumată în ipostaze diferite. Rezultatul? Același: dependența publicului. Pe de o parte, față de excentricul și simandicosul Capote. Tipul de autor mereu prezent în mijlocul efervescențelor sociale, mereu expunînd, șocînd. Dar și suficient de atent încît să lase – precum un detectiv particular – impresia că mintea nu și-a epuizat idei-

Thomas Pynchon s-a născut în 1937, la New York. Este unul dintre cei mai importanți scriitori americani contemporani, dar și unul dintre cei mai „exasperanți”, întrucît refuză orice apariție în public și nu furnizează nici o informație suplimentară – în afară de propriile scrieri – presei. Aflate la granița dintre romanul polițist, science fiction și literatura clasică, cele mai cunoscute romane ale americanului sînt *V.* (1963), *Strigarea lotului 49* (1966), *Curcubeul gravitației* (1973) și *Mason & Dixon* (1997).

Romanul *V.* (Editura Polirom, 2006) abia a intrat în librării, iar în curînd, dacă deveniți dependenți, va trebui să căutați și *Granița curcubeului*, pentru prima dată în românește

le, astfel ca publicul să se hrănească exclusiv cu asta. Pe de alta, față de misteriosul Pynchon. Autorul care refuză să fie filmat ori fotografiat, umblind prin locuri de nebănuț și sunînd la televiziunile americane cu rugămîntea (fermă) de a nu apărea în nici un cadru surprins de vreun reporter băgăcios. Misterul lui Capote vine din atitudinea alunească în fața oricărei provocări, un fel de *sint și nu sint ceea ce sint*, în timp ce Pynchon pare să spună răspicat *știu ceea ce sint, dar voi habar n-aveți ce sint*. În fine, la nivelul scriiturii, amîndoi autorii americani au dat literaturii universale capodopere uimitoare, greu de încadrat în canoanele literare de pînă atunci.

Îi vine ca o mînușă negarea zvonurilor și a speculațiilor

În ceea ce-l privește pe Pynchon, misterul a mers atît de departe, încît unii critici s-au hazardat să-l asocieze cu J.D. Salinger, „dispărutul fără urmă” a-vînd acum un pseudonim demn de scriitura sa. Numai că Thomas Pynchon a negat și, în general, a știut exact cită doză de informație să lase să răzbătă din parte-i. Pentru fiecare zvon ori speculație găsea imediat sursele unei clarificări. Firește, de cele mai multe ori, insolentă. Surprins la cumpărături de către un ziarist de la CNN, Pynchon

l-a atenționat, spunîndu-i că pentru a face lucrurile cit mai clare despre viața lui o să mărturisesc adevărul: nu-i place în ruptul capului să fie fotografiat. Justificabilă impertinență din partea unui scriitor care l-a avut ca profesor pe Vladimir Nabokov și care își petrecea tîne-rețea citînd cărți de matematică pentru propriul amuzament (informație extrasă cu greu de către critici după analiza citorva scrieri autobiografice). Astfel de lecturi vor fi integrate ulterior în literatura sa. De fapt, citîndu-l, ai putea spune la fel de bine că te afli în fața memoriilor unui chirurg plastician ori ale unui comandant de oaste sau ale unui inginer profi, atît de limpezi sînt cunoștințele pe care le stăpînește și transmite.

Lesne de observat acest lucru în *Strigarea lotului 49*. Deși cel mai apreciat de către public, romanul nu se ridică, spun criticii, la nivelul debutului său, *V.* Mult mai complex, acesta poate fi considerat un exercițiu înainte de apariția a ceea ce putem presupune că Pynchon consideră cartea lui de căpătîi, *Graviția curcubeului* (*Strigarea lotului 49* fiind „pauza”). Tema călătoriei picarești, epuizată cu inventivitate după un periplu ce include Malta, Florența, New York-ul, Paris-ul ori Africa Neagră, se prelungește în combinarea încifrată a tehnologiei cu mitologia din *Graviția curcubeului*.

» „Privind înapoi, poate că nu eram singurul adolescent neliniștit în legătură cu sexul. Cred că se răspîndise deja o nervozitate generală a acestei atitudini sub-culturale de tip collage. În fond, aceea era dominată de *Lolita* ori de *Tropicul cancerului* și toate excesele pe care astfel de lucrări le provocaseră.” – Thomas Pynchon despre sexualitatea prozei sale, *Small Rain*

